

XIII. Magyar Karvezető Konferencia a Kodály év jegyében – első előadása:	3. oldal
Az énektanítás kisgyermekkortól, mint a karéneklés megalapozása (Sapszon Ferenc)	3-6. oldal
Szőnyi Erzsébet ünneplése (Kovács Mária)	7. oldal
"Angyalkert" Ifjúsági hangverseny Kodály Zoltán tiszteletére (Hraschek Katalin)	8-9. oldal
ÉNEKLŐ IFJÚSÁG, Kórusok és zenei együttesek fesztiválja Egerben (Kis Katalin)	9-10. oldal
Szegedi ökumenikus kórus szolgálata Castel Gandolfo-ban (Nagy Fanni)	10-11. oldal
Óvodapedagógusok IV. Országos Kórusfesztiválja, Püspökladány 2017. 05. 08. (Márkusné Natter-Nád Klára)	12-13. oldal
A kincskereső, Antológiakultúráról, papkarnagyokról - Interjú Jobbágy Valérral (Kocsis Klára)	13-16. oldal
Egy kis technika... 126. (Dr. Bruckner Adrienne)	17. oldal
A VII. Váci Nemzetközi Gregorián Fesztivál 2017. július 6-9. (Ruthner Judit)	18-19. oldal

Hátlap: VII. VÁCI NEMZETKÖZI GREGORIÁN FESZTIVÁL 2017. július 6-9.

FELHÍVÁS

„A MAGYAR KÓRUSOK NAPJA –2017.”

A KÓTA meghirdeti a Magyar Kórusok Napját! Csatlakozz te is kórusoddal!

ÜNNEPELJÜNK EGYÜTT!

Mit kell tenned?

Szervezz december 16-án kórushangversenyt, akár magad, akár másokkal együtt! A hangversenyen minimálisan egy Kodály-műnek el kell hangzania, ez a kórusműveken kívül lehet hangszeres mű vagy zongorakíséretes népdalfeldolgozás is.

Regisztrálj az „mkn20171216@gmail.com” e-mail címen az eseményre, feltüntetve a tervezett programot.

A KÓTA visszaigazolása után hirdesd koncertedet úgy, hogy ez a hangverseny a „KÓTA Magyar Kórusok, Napja 2017 rendezvénysorozatának része”. Készíts felvételt a koncerten és küldd el a KÓTA számára.

Mit ajánlunk mi cserébe?

A jelentkező kórusok listáját a KÓTA honlapján és facebookos oldalán közzé teszi.

A sikeresen lebonyolított koncert után a KÓTA oklevelet küld a résztvevő kórusoknak, amellyel igazolja, hogy az eseményen résztvettek.

A koncert utáni hetekben a legjobban sikerült koncertvideókat a KÓTA internetes oldalain közkinccsé teszi, segítve ezáltal az énekkar még szélesebb körű megismertetését.

A programot is tartalmazó regisztráció beérkezésének határideje **2017. október 1.**

XIII. MAGYAR KARVEZETŐ KONFERENCIA A KODÁLY ÉV JEGYÉBEN

2017. március 24-26.

A Magyar Kórusok Zenekarok és Népzenei Együttesek Szövetsége-KÓTA és a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem szervezésében 2017. március 24-25. között kétnapos karvezető konferenciát tartottak a Zeneakadémia kupolatermében. A rendezvény védnöke: Kodály Zoltánné Péczely Sarolta és Prof. Szőnyi Erzsébet Kossuth-díjas zeneszerző, a Nemzet Művésze, a Zeneakadémia ny. tanszékvezető tanára, a KÓTA tiszteletbeli elnöke volt.

A konferenciát az EMMI támogatta.

Az ünnepi megnyitót dr. Kutnyánszky Csaba, az LFZE rektorhelyettese mondta, kiemelve Kodály életművének jelentőségét, máig ható iránymutatását. Az immár tizenharmadik alkalommal megrendezett konferencián az idei téma a Kodályi zenepedagógia, pedagógiai- és kórusműveinek ismertetése volt sokféle megközelítésben. Kiváló előadásokat, órabemutatókat, kerekasztalbeszélgetést személyes emlékekről, minikoncertet hallhattunk a két nap alatt. Kiváló zenészek, előadók mondták el tapasztalataikat, kutatásaikat Kodályról, műveiről, ránk hagyott örökségéről. Előadók: Dr. Ittész Mihály, Hartyányi Judit, Arany János, Dr. Tardy László, Berkesi Sándor, Dr. Szalay Olga, dr. Fehér Anikó, dr. Mindszenty Zsuzsanna, Hraschek Katalin, dr. Lakner Tamás, dr. Kollár Éva. Kerekasztal beszélgetés: Dr. Márkusné Natter-Nád Klára, Dr. Bónis Ferenc, Dr. Sárosi Bálint, Prof. Szőnyi Erzsébet, Sebestyén Farkas Ilona és Kertész Gyula. Bemutatók: Szegedi Ildikó és Rápl Györgyi. **Az első előadást Sapszon Ferenc Kossuth-díjas karnagy, a Kodály Zoltán Magyar Kórusiskola művészeti igazgatója tartotta:**

Sapszon Ferenc

AZ ÉNEKTANÍTÁS KISGYERMEKKORTÓL, MINT A KARÉNEKLÉS MEGALAPOZÁSA

A 20-as évek derekán (a Psalmus világsikere után) Kodály egyre inkább szembesült a magyar zeneoktatás siralmas állapotával. A 20-as évek derekán érte az a sokk, hogy hallotta, milyen silány nótákat énekelnek az erdőben egy kirándulás közben a Tanítóképzősök. Hogyan fogják ők a zenei értéket átadni a gyermekeknek? Felismerte: *”hiába írunk műveket, ha nincs kinek”*.

Mindezek arra indították, hogy az egyéni karrier helyett az iskolával kezdjen foglalkozni. Kezdte új alapokra helyezni a gyermekek nevelését, a zeneoktatást, kora gyermekkortól kezdve a legmagasabb szellemi színvonalon. Nemcsak a zeneoktatás útját jelölte ki, meghatározva alapelveit, hanem megírta hozzá a karéneklés iskoláját (az „Énekeljünk tisztán”-tól –a Triciniáig), végül megalkotta az ehhez szükséges iskolatípust is.

Ma rosszabb a helyzet! Ezért Kodály elvei, pedagógiai megközelítései, felismerései ma még aktuálisabbak, és szükséges-

sebbek, mint valaha!

Több iskolatípus után kerültem a kodályi zenei tagozatos iskolába tanítani. Az énekoktatás katasztrofális állapotban, a kórus romokban volt. Megkezdődött egy következetes, intenzív nevelőmunka, amelynek eredményeként létrejött egy gyermekkórus, amely néhány év alatt fokozatosan az ország, majd az európai gyermekkarok élvonalába került. A gyerekek hamar felfigyeltek arra, hogy itt valaki, másként van velük, mást ad, és tanít nekik, mint ahogy ez szokás volt az iskolákban az 1970 – 80 – as évek Magyarországon. A zenei igényesség, a művészi munka is nagyon sokat jelentett nekik, de ezen túl kezdtek érdeklődni az élet dolgai iránt. Délutánonként, a tanítás után sorban álltak a folyosón, hogy egyéni beszélgetésben számoljanak be életükről, és kérdezzenek mindenről. Kirándultunk, összejöveteleket tartottunk, táboroztunk. Hálaság volt, hogy igazi értékeket kaptak, igényes szeretetet tapasztaltak. Láttam, hogy szükségük van arra, hogy törődjenek velük, éheznek, hogy értékekkel táplálják őket, sőt, igénylik, hogy követeljenek tőlük. Megismertem a magyar oktatási rendszert, megtapasztaltam óriási hiányait, nemcsak az oktatás területén, vagy a zenei nevelésben (erről később), hanem elsősorban a nevelés vonalán! Miközben én minden pillanatot és történetet, mint „nevelési ziccerhelyzetet” éltem meg, - azt láttam, hogy tanártársaim nem tudják *mire, miért* és *hogyan* neveljenek.

Közben megismertem a Katedrálisok melletti Kórusiskolákat, és egy fantasztikus hagyományt, a több mint 1400-1600 éves Schola Cantorum hagyományát. Itt a napi énekes szolgálatot végző gyerekek magas színvonalú nevelést és ok-

tatást kapnak, miközben a zeneirodalom legnehezebb műveit könnyeden és magas színvonalon szólaltatják meg.

Egy nap élém állt egy gyermek, elgondolkodott és egy fontos mondatot mondott ki: „Tetszik tudni, igazában az lenne jó, ha az iskolában mindent a Feri bácsi tanítana...” Ez egy meghatározó mondat volt, ami szíven ütött, azt üzent: szeretné iskolaméretűvé tágítani azt a légkört és pedagógiát, amit tőlem tapasztalt, a nevetés és komolyság, szigor és szeretet egyensúlyát. De a zenei nevelést nem lehet a környezetétől elszakítva nézni. Nem lehet a nevelés egészétől elvonatkoztatni.

A kodályi terv megvalósulása nagyban függ az egész iskolai közeg „humán” tartalmától. Nem lehet kiragadni környezetéből, azzal szerves egységben kell legyen. Igazán hatékony és otthonos csak egy „teljes embert fejlesztő, emberközpontú nevelőiskolában” lehet, ahol az iskola egészét átjárja a kodályi gondolat és értékrend.

Ezért lassan megérlelődött az örült tervem: Egy új iskolát, új iskolatípust kell létrehoznom. A Katedrálisok melletti

Kórusiskolák magyar változatát, egy nevelőiskolát, a kodályi zenei tagozatos iskola továbbfejlesztett változatát.

NEVELÉST, ISKOLÁT CSAK TISZTA ÉS TELJES EMBERKÉPRE, MÉLYEN ÁTGONDOLT, IDŐTÁLLÓ IGAZSÁGOKRA, TISZTA FORRÁSBÓL TÁPLÁLKOZÓ KONCEPCIÓRA SZABAD ÉPÍTENI! Csak akkor lesz életképes, ha gyökerei mélyre nyúlnak, s ha mélyen rakja le a szilárd alapjait!

Ezért sorra kezdtem feltenni és átgondolni alapjaiban a legfontosabb, legalapvetőbb kérdéseket: (ki az ember, ill. kivé lehet; miért, hogyan, és mire neveljünk, ki a gyermek, miért van iskola és mi a feladata, mi a nevelés, mi a nevelés célja, ki a nevelő.) Ezekre a kérdésekre a Kórusiskola saját, jellemző válaszokat ad, melyek az örök élet távlatába helyezik az iskolai élet minden mozzanatát. A válaszok nyomán kialakult a koncepció, s az iskola sajátos nevelési rendszere.

A koncepció megfogalmazza a nevelést meghatározó és az iskolát éltető alapelveket, felismeréseket, értékválasztásokat, alapigazságokat, filozófiai **alappilléreket**, emberképet, tisztázza a fogalmakat, célokat, értelmezéseket. Ezen épülnek, és ebből következnek a tartalmi elemek, módszerek, eljárások, eszközök, a szervezeti felépítés, a gyakorlatra vonatkozó konkrét elképzelések. Aki sziklára épít, az a maradandóra, a szilárdra épít. Épülete ezért teherbíró és tartós lesz. (E nélkül

a gyökerekig ható megalapozottság nélkül nincs tartós oktatási rendszer!)

A Kórusiskola tehát első sorban nem egy zenei, vagy módszertani, vagy szervezeti újítás, hanem egy – a többi iskolához képest – más, (alternatív) **sajátos nevelési rendszer.**

Nézzünk néhány kiragadott alapelvet, amely megkülönbözteti a Kórusiskolát a többi iskolától.

a. Gyermekközpontúság

Miért „idegen test” sok helyen a zene az iskolákban, miért szűntek, szűnnek meg fokozatosan a zenei tagozatok? Mert Kodály és a mai iskola ellentétesen gondolkodik. Kodály gyermekben és értékben, a mai iskolák tananyagban (minél nagyobb mennyiségű ismeretanyagot átpréselési a gyerekenyagon, még ha belepusztul is!). De a gyermek nem szemetesláda, amit meg kell tölteni, hanem fáklya, amit meg kell gyújtani! A kodályi, „klasszikus” pedagógia elvei szerint nem a sok információ kell, hanem a lélek belső mozgatóerőinek meglevenítése. A gyermek természetére kell épüljön a pedagógia. Nem annak ellenére, erőszakkal, kioltva természetes érdeklődését, elvéve fékezhetetlen alkotókédvét, és lassan el-sorvasztva magával hozott képességeit.

Mikor (Életkor)

A gyermek határozza meg: Mit (Tananyag, érték)

Hogyan (tevékenység, metodika)

Mi a gyermekközpontúság? A gyermekközpontúság azt jelenti: az iskola főszereplője a megismételhetetlen egyszeri csoda, a gyermek, aki titok, s akiből egyetlen többet ér, mint az egész világ. Isten gyermekbőrbe csomagolt ajándéka, (olyan jól sikerült, hogy rögtön bőrkötésben adta ki...) akit jósággal, türelemmel kell a felszínre segítenünk, a felszínre szeretgetnünk. A gyermekközpontúság azt jelenti, hogy a gyermek ismeretéből indulunk ki: Mikor, mire van szüksége, s azt a valamit hogyan kell hozzá közelíteni. Mindent a gyermek határoz meg, minden érte történik. Mindenkor életkori szükségleteinek, igényeinek feleljen meg az, hogy „mit” tanítunk, (tananyag, érték); „mikor” tanítjuk (életkor), és „hogyan” történik a tanítás (tevékenység, metodika). Ahogy a szentírás tanít:

„Neveld a gyermeket a neki megfelelő módon, még ha megöregszik sem tér el attól.” (Péld. 22,6)

Teljes ember

Kodály kiindulása és célja nem a zene, hanem az ember! Azért kell a zenére, a zenével való nevelés, mert az az embernevelés elengedhetetlen része! A kodályi cél messze túlmutat a zenén:

A cél: A TELJES EMBER: (* „Az általános iskola célja: a teljes embert megalapozni. Zene nélkül nincs teljes ember.”)

A cél: A BOLDOG EMBER, A BOLDOGABB NEMZET: (* „Nem lehet boldog ember, akinek nem öröm a zene.” „Csak boldog gyermekből lehet boldog felnőtt, és csak ezekből lehet boldog ország”.)

A cél: A JOBB EMBER: * „Eljuttatni mindenkire a nagy zenék üzenetét, s ezáltal boldogabbakká és jobbakká tenni őket. Felfakasztani és mindenki számára hozzáférhetővé tenni a zene öröm- és erőforrását, hogy abból merítve az emberek teljesebb életet éljenek.” Ezért kell a MAGYAR ZENEKULTÚRA megteremtése.

Kell a remekművekkel való érintkezés, mert nélküle a lélek

sorvad, zsugorodik. Ezért kell a zene szívébe hatolni, hogy az a gyerek szívébe hatolhasson.

A klasszikus kultúrák által is igazolt alaptételek:

A zene feltétlenül szükséges az ember fejlődéséhez, nélkülözhetetlen és hatékony eszköze a személyiség fejlesztésének! A másik: Az ember csak az értékekkel való belső találkozás és táplálkozás útján növekedhet! Ha ez igaz, akkor kell legyen következménye! A kodályi iskola mindenki iskolája, nem annak kell, aki zenész akar lenni, hanem annak, aki teljes ember.

Kodály nevelési rendszerét lélektanilag és bölcséletileg mélyen megalapozott, érvényes, klasszikus igazságokra építette. Meglátásait ma sorra igazolják a tudományok, a pszichológia, az agykutatás. Mondatai mögött mély bölcséleti, antropológiai, pszichológiai megalapozottság van. Tudjuk, hogy a kognitív képességek (IQ) személyiségünk készségmezőinek kb. 20%-át teszi ki. Az oktatási rendszer 90 %-ban ennek fejlesztését szolgálja. Az érzelmi intelligencia (EQ) készségei (érdeklődés, kreativitás motiváció, kedv, kapcsolatteremtés képessége stb.) a személyiség készségeinek 80 %-át alkotják. Oktatásunk max. 10 %-ban foglalkozik a fejlesztésével. E helyett harmonikus, egyensúlyos fejlesztésre van szükség, amely a jobb és bal agyféltekét egyensúlyosan fejleszti s a gyermeket az élet minden területén értékek erőterébe helyezi.

c. LÉGKÖR

A légkör az, ami nevel. Ha azt öröm és családiaság jellemzi; ha a gyerekek elfogadottságot, védettséget tapasztalnak; ha benne a fölfelé húzó erők dominálnak; ha a gyerekek vonzó példákkal találkozhatnak, hiteles emberekkel lehetnek intenzív, személyes kapcsolatban, akik igazat mondanak és igazul élnek. Egy iskolában vagy minden nevelés, vagy semmi sem az. A gyerekek az iskolában nem csak szaktantárgyakat tanulnak, hanem elsősorban élnek! A tanóra nem természetes, inkább kényszerű, mesterséges módja a tananyagátadásnak. Inkább csináljunk a tantárgyakból életet, mint az életből tantárgyakat.

d. TERMÉSZET

A természettel való kapcsolat, a természetesség is Kórusiskolás alapelv.

És itt lassan az énekléshez is érünk!

Mondják: az emberi törzsfajlásban az ének megelőzte a beszéd kialakulását. A zene tehát valami, ami nagyon közel van hozzánk, ami egy velünk, mert az ember zenei lény. Az

éneklés az emberi lélek legközvetlenebb, legtermészetesebb és legőszintébb megnyilatkozása.

Ahogy a természetes kivész életünkben, úgy hálnak ki belőle a természetes megnyilvánulások (mint pl. az éneklés) is. Ellenirányú tendenciát tapasztalunk:

Ma az ember elszakad a természetől, egy mesterséges világban, egy virtuális, hamis, művilágban él, nézője mások életének, egy nem létező "való világnak", miközben céltalanul múlik el saját igazi élete. Megjegyzem, ez kb. annyit ér, mint ha valaki a lekváros üveget kívülről nyalogatná. A természettel való szakítás odáig megy, hogy lassan a természetellenes válik természetessé, s a természetes rendhagyónak tűnik.

Olvastam egy vallomást:

„Miért van az, hogy amikor még szegények voltunk, többet énekeltünk? Énekeltünk esténként és énekeltünk reggelenként, amikor a pék hozta a friss kenyeret az ébredező utcákon. Énekeltünk, amikor a szőlősorok között gyűjtöttük a szőlőfürtöket a szüret felejthetetlen napjain: Vidámságunk a völgyek között messzire szállt... Ma gazdagok vagyunk és némák. Bezárkózunk házaink négy fala közé. Idegenként saját családjainkban, barátok nélkül városainkban, ahol senki nem ismer senkit... Gazdagok és némák...”

Valóban. Emlékszem egy kedves erdélyi ismerősömrre, akivel beutaztuk az erdélyi tájakat, falvakat, városokat. Szokása volt vezetés közben népdalokat énekelni. Beültünk a Dáciába és egész úton zengett a népdal. Nemcsak benzinnel ment a Dácia, hanem népdallal is! Ugyanígy kórusaim is: mosogatás közben, csillagnézéskor, buszra várva, hegyekben stb. Hadd kérdezzem: szoktunk mi mindennap énekelni? Csak úgy jókedvünkben?

Berecz András ezt mondja a dalról: („Bú hozza,) kedv hordozza. Az az ember, az a gyerek dalol, aki jól érzi magát a bőrében. Tapasztaljuk: otthoni problémák, szorongás, frusztráltság, stressz, félelem, aggodás, önbizalomhiány... – s a gyerek nem énekel. Az ének az élet jele, elnémul az ének ott, ahol halódik az élet. Az a gyerek tud tanulni, dalolni, aki rendben van, egészséges. Ahol öröm, ott éneklés! A mindennapos énekléshez bizony kell a mindennap énekelni akaró ember is.

A „MÓDSZER” JELLEMZŐI

Állandó jelenlét; Öröm; Bizalom; Állandó foglalkoztatás

Oka, forrása, közege, erőtere, éltető alapfeltétele: a növelő szeretet A Növelő szeretet feltétel nélküli, ingyenes, megelőző: (Jó Pásztori) Nem azért szeretlek, mert az jó befektetés (hisz általában nem tapasztaljuk meg, hogy megtérül). Nem azért, mert megszolgáltad valamivel, hanem „oktalanul”.

A szeretet nem a magatartással, vagy a teljesítménnyel van kapcsolatban, hanem a létezéssel! Az első 2 esetben feltételes módba tesszük a szeretetet. A 3. szeretet, a létezésre igent mondó szeretet a feltétlen: „szeretlek, mert vagy!” **Nem:** „szeret, mert megérdemlem”, „szeret, ha ilyen vagyok” **hanem:** „azért vagyok, mert szeret! Meglátom a benne lévő szépet, amilyenné lehet! S ha bízom benne, olyanná lesz.

Rossz voltam, de te azt mondtad, jó vagyok.

Csúf, de te gyönyörűnek láttál.

Meghallgattad mindig, amit mondtam,

Halandóból így lettem halhatatlan

/Pilinszky J.: Átváltozás/

Megvan a megfelelő közeg, ahol a zenei nevelés otthon érzi magát, térjünk át a Kórusiskolai zenei nevelés rendszerére: Először is **mi a zenei nevelés?**

A zenetanítás 2 dolgot jelent: **Találkoztatni. Képessé tenni**
1. - **Találkoztatni**

Az igazi zenetanítás egy kapcsolat megteremtése, a találkozás létrehozása zene és emberi lélek között. Amikor átéljük, hogy itt valami nagyobb van jelen. Innentől már nem mi nevelünk, hanem maga a zene alakít. Nem elég mindennap énekelni, átjáródni, találkozni belül a Zenével! Egy művésznak, vagy zenepedagógusnak legfontosabb dolga, vonzani, belesodorni növendékeit az alkotás folyamatába, igazi zenei pillanatok megszületésébe. Amikor mintegy „megáll a levegő” és mindenki egy pillanatra elfeledkezik önmagáról, és közösen él át az örömteli élményt: „*De gyönyörű!*”

2. - **Képessé tenni**, (kompetencia) a „zenecsinalás”, a művészi igényű alkotás örömére.

Persze: élővé csak a zenét értő, azt belülről élő vezetőn keresztül válik az anyag; csak muzsikussá, művész - tanár irányításával, aki mélyre vezet, mert ő mélyen van, és belülről vonz, mert ő belülről van!

- Magyarországon ma nem igazán van énekképzés. Arról ugyanis csak akkor beszélhetünk, ha a gyermek művészi alkotótevékenysége nyomán megszületik a zenei szép, életre kelnek a hangok közötti kapcsolatok, élővé válnak zenei folyamatok, a zenei történet. Ha a gyermek önfeledten, rácsodálkozva egzisztenciálisan találkozik a zenével, találkozik a nagy zenék üzenetével.

A Kórusiskola zenei nevelése vokális és instrumentális koncepcióját 3 tapasztalat alakította:

1. Tapasztalat: A zenei nevelés nem egyformán eredményes minden területen: Egy énektanár polihisztor, aki szolfézst, összhangzattant, népzene, furulyát tanít, egyben zenetörténész, remek néptáncos, karvezető, remek pedagógus és előadóművész. Mivel ezek az erények ritkán vannak meg a kellő mélységben, 1 emberben, ezért tapasztaljuk, hogy van, ahol erős a szolfézs, de alig tudnak énekelni, van, ahol csak a kórust szorgalmazzák, ott mondjuk tájékozatlanok zenetörténeti területen, sőt:

- Látunk olyat, hogy egy elsősorban népdalra alapozott 8 éves képzés után a gyermek alig ismer népdalt (s azt is hogyan...). - Hogy sokévi szolmizálás és szolfézs tanulás után fogalma sincs kottaolvasásáról.

Ezért: → részterületekre fókuszálva kell hatékonyra tenni a zenei nevelés egészét.

Szolfézs: alkotó, játékos, egyszerű, célravezető, muzikális. Ének: a megszólaltatás „hogyan” ja, intonáció, szövegkezelés, stílusismeret stb. Népdal: lehetőleg eredeti előadásmódban, hogy megőrizze erejét, élményszerűségét. Kokas-féle zene-mozgás improvizáció: Intenzíven átélte zenére spontán, szabad mozgásos önkifejező válasz. stb.

2. Tapasztalat: A kórus, mint hangszer képzése elhanyagolt:

Ezért: → legyenek a kórust „iskolázó” tárgyak! ezek segítsék a hangszeres előadó művészettel egyenrangú, egyenértékű és minőségű énekkari megszólalást. (Pl. hangképzés-beszédgyakorlat, kamaraének, ahol az egyéni felelősséget is megtanulják.)

3. Tapasztalat: Létezik zene nélküli zenetanítás.

- Lehet énekkórán résztvenni akár 8 éven át minden nap anélkül, hogy a gyermek személyesen találkoznék a zenével akár csak 1 másodpercre is.

Ezért: → mindent éltesen, és hasson át a zene! (Egy hangképző gyakorlat is egy zenemű.)

Így valóban minden segíti a zenei nevelés csúcspontjának, a kórusnak a munkáját, ahol alkotó módon beléphetünk a zenekultúra legnagyobb értékeinek birodalmába. Itt olyan szintű művészi teljesítményt képesek közösen létrehozni, amilyenre a kórustagok legtöbbször önmagában képtelenek lenni, s eközben egy új dimenziójú élmény is születik a közös éneklés nyomán: miközben mindenki átéli saját nélkülözhetetlen felelősségét, a közös alkotás örömét, egyben megtapasztalja a közösség megtartó erejét is.

Végezetül néhány gyakorlati szempont, gondolat a mindennapos énekléshez:

Szőnyi tanárnőt megkérdezték a mindennapos éneklésről: Azt mondta: „*sok a kérdőjel (ki, mit, mikor, miből). Ezt mind meg kell válaszolni! A megoldás: minél több Kórusiskola!*” Ehhez az óvodától újra kell építeni a rendszert! Közben megteremteni a kedvező iskolai, társadalmi közeget. Közben a média tegye közzé a kodályi elvek igazságát, a tudományos bizonyítékokat, és ezzel párhuzamosan képezzük ki a „*Kodály- tanárokat...*”

• Az éneklés legyen az együttlétek spontán fűszere, napi életünk természetes része. Óra indítás, napindítás (nálunk van), ünnepek, kirándulások stb.

• Kicsik nevelésénél fontos a hagyományozódás! Legyen sok minden, amit nem elsősorban megtanulunk, hanem ami bebenyünk, ami ránk ragad. (Anglia)

• Nagyon fontosak a „nem tétre menő, véresen komoly énekléseken túl” a jókedvből, örömből történő spontán éneklések is, hiszen a zenélés örömforrás. Ilyenkor meg kell születessen a „*Táborhegy élmény*”: „*Jó nekünk itt lenniünk, ... jó nekünk együtt lenniünk, ... jó nekünk lenniünk!*” Ehhez persze kell, hogy a tanár úgy érezze, és azt sugározza: „*én boldog vagyok köztetek, veletek.*”

• A mindennapos zenei nevelés szent dolog, egy tíz perces „happy” összejövetellel nem intézhető el. Kodály a zenével való mindennapos egzisztenciális kapcsolatra, alkotó találkozássra gondolt. Azt mondta, az a miénk igazán, amiért megdolgozunk esetleg meg is szenvedünk. Nem lehet kispórolni a munkát, az időt a tanulásból. A közös alkotás boldogsága, az „*együtt a tökéletesre törekvés*”, sokszor örömteli fáradtság, és küzdelem is egyben. Itt is egyensúly kell „*veritékes*” küzdelem, munka és (a sokszor eközben és épp ezért megszülető) önfeledt öröm között, amely más ízű, ha az munka gyümölcse! De soha ne felejtsük: miközben létrehozunk a „szépet”, az is létrehoz bennünket!

Sapszon Ferenc

A konferencia zárószavát dr. Mindszenty Zsuzsánna, a KÓTA elnöke mondta. Kapcsoldó rendezvények: Hangverseny Lantos Rezső emlékére (BMC, 2017. 03. 25.) és Fiala karvezetők Versenye Lantos Rezső emlékére (Zenekadémia, 2017. 03. 26.)

SZŐNYI ERZSÉBET ÜNNEPLÉSE

Mióta Szőnyi Erzsébet elmúlt 90 éves, minden születésnapját örömmel ünnepeljük meg, hiszen mindig öröm látni, hogy ismét egy évet töltött közöttünk jó kondícióban.

A Magyar Művészeti Akadémia az óbudai Makovecz-házba, az Akadémiai Szalonba invitált bennünket május 10-én. A testület klubfoglalkozásait tartja itt január óta heti rendszerességgel és változatos tartalommal. A helyszín – ahol a MMA tagjainak névtáblás székei fogadtak bennünket – barátságos összejövetelre várta a meghívottakat. Középen terített asztal jelezte, hogy az esemény oldott hangulatban fog véget érni.

Az estet a MMA szóvivője, *Juhász Judit* háznagy vezette be. Az összejövetel első részében levetítették a MMA portrészorozatából a Szőnyi Erzsébet zeneszerzővel készített beszélgetést, amit a Duna World TV-csatorna néhány hete sugárzott. A közel 1 órás film nagyon jó áttekintést adott Szőnyi Erzsébet szakmai és családi életéről. Annak ellenére, hogy biztosan többen láttuk az eredeti tv-adást, és itt másodszer néztük meg, nagyon jó volt újból figyelemmel kísérni a tartalmas életutat.

A második részben *Szőnyiné Szerző Katalin* zenetörténész, a MMA rendes tagja beszélgetést vezetett az ünnepelttel. Kiinduló témájuk Törökbálint volt, hiszen a település mindkettőjükhöz közel áll: Szerző Katalin itt nőtt fel, a város zeneiskolája pedig 1994 óta viseli Szőnyi Erzsébet nevét. Közben Szőnyi Erzsébet néhány műve hangzott el. Először Molnár Timea 1. éves operaszakos hallgató átél előadásában Szőnyi Erzsébet két dalát hallottuk: Kosztolányi Dezső „Kedves” és Tóth Árpád „Láng” c. verse a zeneszerző ifjúkorának harmóniavilágát idézte. Reméljük, a pályakezdő fiatal énekművész még sokszor fogja lebilincselni közönségét. Majd *Nagy Márta* – a Szőnyi-művek rendszeres és nagyszerű előadója – a zeneszerző 2005-ben komponált „Két keringő” c. briliáns zongoradarabját játszotta mély átéléssel.

Végül az éppen aktuális 93-as számmal díszített torta behozatala és elosztása, valamint koccintás vitte kellemes, baráti hangulatba az összejövetelt. Bár a közönség nagyon kis hányadát alkották muzikusok és a nagyobb része a Magyar Művészeti Akadémia más tagozatait képviselte, bizonyoságot tettek arról, hogy a különböző tagozatok tagjai mennyire fontosnak tartják egymás tevékenységét.

Azt hiszem, többünk kívánságát írom le: jó lenne sokszor ünnepelni Szőnyi Erzsébetet ebben a kellemes környezetben!

Kovács Mária

fotók: Bedő Csongor László

ANGYALKERT - IFJÚSÁGI HANGVERSENY 2017. ÁPRILIS 1.

Kodály népszokásokat idéző kórusművei, az eredeti szokásdallamok énekkel és játékkal

2017. április elsején hangversenyt rendeztünk Kodály Zoltán tiszteletére, népszokásokat megidéző gyermekkaraiból. Helyszínül a Budai Ciszterci Szent Imre Gimnázium Díszterme szolgált. Elképzelésünk az volt, hogy a kórusművek előtt elevenedjenek meg az eredeti szokásdallamok, játékok. A hangverseny kezdetén köszöntőt mondott *dr. Mindszenty Zsuzsánna* Liszt-díjas karnagy, a KÓTA elnöke.

Műsorunkat debreceni kisgyermek nyitották: a **Szent Efrém Görögkatolikus Általános Iskola és AMI Szivárvány Gyermekkara**. Kodály: Angyalkert című játékdal-sorozatát keltették életre, karnagyuk, *Deli Gabriella* betanításában. Ragyogó kedvvel, szép énekléssel, fegyelmezetten és mégis természetesen játszva adták elő a kitűnően kigondolt és felépített koreográfiát. Nagyon ritkán hallhatjuk a teljes sorozatot - Kecskjáték, Tyúkozás, Gyertyajáték, Bent a bárány, kint a farkas, Vásárosdi-, így különlegesen nagy

köszönet illeti *Deli Gabriellát* a gondos betanításért és a magas színvonalú előadásért. A gyerekeket pedig óriási dicséret, mert a hosszú, fárasztó utazás nem hallatszott produkciójukon.

A **Marczibányi téri Kodály Iskola** műsorblokkja következett ezután. A villózés népszokását az iskola 3. a és 3. b osztályos tanulói elevenítették meg. *Puskás Gyöngyi* tanárnő munkáját dicséri a magabiztos, bátor éneklés, s a kitűnő előadás. A *Villó* című kórusművet az iskola Gyermekkara *Őri Csilla* karnagy kezei alatt énekelte el. A mű alapját adó két dallamot Kodály a Zoborvidéken, Béden lelte fel. Tudjuk, hogy a *Villó* a mester első gyermekkaraként született, a Túrót eszik a cigánnyal együtt, 1925-ben. Az iskolába hívó népszokást, a gergely-járást a Kodály Iskola 3. és 4. r osztályosai játszották el. Betanító tanárunk *Körber Katalin* tanárnő. Ez a játék is kitűnő volt! A gyerekek ugyancsak ragyogóan énekeltek, s élvezték a színpadi létet. A *Gergelyjárás* című kórusmű 1926-ban keletkezett, a népszokást Kodály 1909-ben, a Zobor-vidéket járva jegyezte fel. A Gyermekkar *Uherezky Eszter* vezényletével szólaltatta meg a *Gergelyjárás* című kórusművet. Köszönet illeti a Marczibányi téri Kodály Iskola karnagyait és tanárait, hogy ezt a nagy vállalást tették, ilyen gazdag kiállításban adva elő a népszokásokat és hozzá szervesen kapcsolva Kodály műveit.

A *Lengyel László* című kórusművet egy hidasjáték vezette be. A **VMG és Kós Károly Általános Iskola 4. a osztályos tanulói** játszották el, kedvesen, jókedvűen. Énektanárunk *Mitók Monika* tanárnő. Örülünk, hogy megelevenedett egy valaha népszerű, másfajta énekes játék is. „*A Lengyel László dramatizált gyerekjáték, és ennél*

sokkal több: játékká szépiült magyar történelem, négyzólamú kórusművé komponálva.” Mohayné Katanics Mária gondolatait idéztem. Ezt a kórusművet Kodály népi töredékek alapján, 1927-ben komponálta. A **Budapest XIV. kerületi Hunyadi János Általános Iskola Hunyadi Nagy-kórusának** előadásában hallottuk, *Igaliné Büttner Hedvig* tanárnő vezényletével. Ra-

gyogó előadás volt! Dinamikus, erőteljes, áhítatos és játékos – mikor milyen hangvétel kívánt a mű.

A záró műsor részben a pünkösödölés népszokását idézte fel a Tatabányáról érkezett gyermekcsoport. A **Kodály Zoltán Általános Iskola és AMI 2. a, valamint 4. osztályos tanulói** adták elő, *Sárközyné Pomázi Ágnes* tanárnő, karnagy betanításában. Ismét egy impozáns mini színelőadást láttunk. Gondosan kigondolt koreográfiával, szépen összeválogatott dallamokkal, sok humorral és bájjal. Nagyon kedves színpad volt, ahogyan a karnagy önmagát is beleszötte a játékba. Debrecen

és Tatabánya után Kecskemét is felkerült e délután képzeletbeli térképére. Kodály 1929-ben komponált hatalmas kórustablóját, a Pünkösödölőt a **Miraculum Gyermekkar** énekelte el, *Durányik László* karnagy úr vezényletével. A mű ajánlása B. Sztojanovits Adrienne karnagynak szól. Ez az előadás méltóképpen zárta le délutáni

hangversenyünket. A kórus gyönyörűen zengett, és ugyanakkor lágy is volt. Együtt lélegzett karnagy és együttese – a végén gondolatban mindannyian belekerültünk a zene keltette áramlásba.

Ropogós ruhák, befont hajak, ragyogó arcok, elégedett közönség, telt ház, boldog karnagyok – valóban Angyalkert-be léptünk! A KÓTA

Ifjúsági Énekkari és Zenepedagógiai Szakbizottsága nevében köszönöm valamennyi előadó odaadó szereplését. A hangversenyt az EMMI támogatta.

Hvaschek Katalin

ÉNEKLŐ IFJÚSÁG

Kórusok és zenei együttesek fesztiválja Egerben

Egerben idén tavasszal is két napos fesztiválon vehettek részt a környék zenekedvelő fiataljai. Hangszeres produkciók, valamint ifjúsági énekkarok versengtek a díjakért, illetve a KÓTA minősítésért.

Hagyományosan nem csak a környékről, hanem messzebről is volt vendég kórus a szereplők között, így idén az egri kórusok mellett Balassagyarmatról, Kenderesről, Gyöngyösről, és Kassáról érkeztek a vendégkórusok.

Április 21-én, pénteken a kamarazenekaroké, énekes és hangszeres szolista volt a Bartakovics Béla Közösségi Ház színpada. Örömteli volt, hogy a kis szolistákat, kamaracsoportokat nemcsak a zsűri és egy-két várakozó szülő hallgatta és tapsolta meg, hanem a gyerekek egymás produkcióját is figyelemmel kísérték. Fontos eleme ezeknek a fesztivál jellegű zenei bemutatóknak a tapasztalatgyűjtés, az élményszerzés is. Igazán kellemes koncerthangulat alakult ki a verseny alatt éppen amiatt, hogy a gyerekek és az őket kísérő szülők, tanárok nem csak a saját műsorukkal törődtek, hanem társaikért is izgultak. Egy-egy kiemelkedő műsorszám után komoly tapsvihár tört ki. És erre szerencsére több alkalommal is volt oka a közönségnek. A kisebbektől, nagyobbaktól egyaránt sokszor meglepően érett, muzikális, pontosan előadott műsort hallhattunk. Néhány név azok közül, akiket talán később is hallani fogunk majd: *Farkas Gergő* hegedűs Hatvanból (tanára Loboczky Balázs), *Pajor Olivér* zongorista szintén Hatvanból (tanára Élesné Pintér Ildikó), *Bocsi Botond Tibor* hegedűs Egerből (tanára Ádám Endréné), valamint *Ollé Lenke* egri fuvalás (tanára Hibay Éva). Ők négyen kapták a fesztivál nagydíjat. A résztvevő zeneiskolák, alapfokú művészeti iskolák a következő városokat, községeket képviselték: Verpelét, Felsőtárkány, Hatvan, Noszvaj, Eger.

Szombaton a kórusok műsorait hallgathattuk meg. Nyolc kórus, illetve énekegyüttes lépett szín-

padra, közülük hat együttes minősítést is kért. Talán már ismerős a Zeneszó olvasóinak a **Family Singers Énekegyüttes** neve (Művészeti vezető Tóth Vilmos). Ők énekeltek először, a családi kórus most az egyetemisták nélkül állt színpadra, a közelgő vizsgaidőszak miatt a nagyokat nélkülözniük kellett. Így azonban kipróbálhatták új műsorukat, hiszen ebben a felállásban készültek közelgő velencei útjukra. Az énekelt anyagot fölényes biztonsággal szólaltatták meg, és most is elhangzott egy saját feldolgozás, ezúttal a Gajdos népzenei együttes egyik dalát írták át saját hangjaikra.

A balassagyarmati **Rózsavölgyi Márk AMI Kisvegyeskara** sem kért minősítést: *Franka Beáta* karnagyuk keze alatt most is egyenletesen jó teljesítményt mutattak. A művek jó értelmezésben, szép hangon, muzikálisan szólaltak meg.

A minősítés kérők közül először a **Kenderesi Fiúkórust** kell említeni: B kategóriában kértek minősítést, a tíz kisebb-nagyobb legényke nagyon ragaszkodik *Fekete Zoltán* tanár bácsihoz. Többnyire gregorián énekelnek, főleg latinul, néhol kifejezetten szépen összedolgozott parlando éneklést hallhattunk. E sorok írója innen is arra biztatja a Tanár Urat, hogy a gregorián mellett próbálkozzék népdalokkal is, talán azt is ugyanilyen nagy figyelemmel énekelnék. Ezüst minősítést kaptak.

Arany minősítést kapott a gyöngyösi **Muzsikus Céh Vegyeskar Zeke Katalin** vezetésével. A nagy múltú együttes fiatalos műsort hozott, éneklésüket szólóval, máshol kongával, vagy trombitával és zongorakísérettel színesítették.

Arany Diplomával fokozatot két énekkar kapott. Egyikük a **Balassagyarmati Balassi Bálint Gimnázium Vegyeskara**. Két hölgy irányítja az énekkart: *Pásztor Sándorné* és *Lévárdi Beáta*. A fiatalok tiszta, szép hangon énekelnek, a karnagyok ügyesen választottak műsort, változatos, sokszínű volt a tematika, és jól győzték mind technikailag, mind a zenei megoldások tekintetében.

A Kassáról érkezett **Csengettyű Kórus** is Arany Diplomával fokozatot érdemelt. Nagyon kedves és szépen éneklő gyermekkart hallhattunk, tisztán és pontosan énekelnek, a műsorszámok hangulati felépítése, sorrendje is mintaszerű volt. Karai művel kezdtek és zártak: nyitottak a Szállj zeneszóval, zártak a Hív a messzeséggel. A két remek hangulatú zongorakíséretes mű között madrigált, Kodály: Katalinkáját és Kocsár Miklós: Ez a tél gyermekkarát adtak elő. Nem

először énekeltek Egerben, évek óta egyenletes, remek teljesítményt nyújtanak. Tisztelet a szép szövegejtésért is. Vezetőik: *Kekenyák Szilvia és Ferencei Andrea*.

Arany Diplomával, Országos Dicséret minősítést kapott az egi **Eszterházy Károly Egyetem Gyakorló Gimnáziumának Kamarakórusa**. Vezetőjük *Kovács Ádám*. Az énekkar a nagykórus tagjaiból alakult. A nagykórus mindenkit befogad, céljuk az örömteli, könnyed kóruséneklés, műveket inkább a könnyedebb zenei repertoárból válogatnak. Akik pedig szívesen munkálkodnak a klasszikusnak mondható kórusművek megszólaltatásán is, felvételizhetnek a Kamarakórusba. Létszámuk húsz fő körül alakul minden tanévben, szólamarányaik jók, hangjuk szépen szól. Madrigált, mai magyar művet, és gospel-t is énekeltek. A pontosságon túl sokszínű, muzikális előadásuk volt meggyőző.

A **Márai Sándor Magyar Tanítási Nyelvű Gimnázium és Alapiskola Ifjúsági Kórusa** is Arany Diplomával, Országos Dicséret minősítést érdemelt. Karnagyok: *Kekenyák Szilvia és Ferencei Andrea*. Ők is Kassáról érkeztek, rendszeresen vendégeink Egerben és mindig magas színvonalú, remek előadással örvendeztetik meg a közönséget. Ezúttal sem volt ez másként, Daróci Tanár Úr: Bükkvidéki lippentőse kiváló indítás volt, Leavitt: Festivál Sanctusa is nagyon hatásosan szólalt meg. Szép hangjuk, zeneiségük, koncertműsoruk erőssége mindenkit meggyőzött.

A koncertprogramon túl a kórusok napközben a városban flashmob-szerű műsorokkal szórakoztatták a járókelőket. Zsúritagként ezeket sajnos nem hallhattam, a jelenlévők beszámolója szerint az első néhány perc elfogódottsága után nagyszerű hangulat alakult ki, a kórusok közösen is énekeltek, alig akarták abbahagyni a derűs és felszabadult dalolást. Igazán jó kezdeményezés!

Késő délután a díjak átadását követően a karnagyok a zsúritagokkal találkoztak, a részletes értékelés, a dicséző szavak mellett kottacserére, tapasztalatcserére is bőven volt lehetőség.

Az Éneklő Ifjúság idei egi regionális fesztiválja igazán jó hangulatú és magas színvonalú versengést hozott. Jó látni, ahogyan a „digitális nemzedék” gyermekei, fiataljai a zene, a kórusmuzsika művelésében elmélyednek, és – bizonyára nem kevés – munkájukból összeszedett, mégis könnyed, felszabadult előadások születnek. Örömük a díjátadón, hangos ujjongásuk a kapott minősítés kihirdetésekor, az oklevél, a hagyományos hatalmas kemencében sült kalács átvételekor megunhatatlan élmény! Köszönet a szervezésért az Egi Kulturális és Művészeti Központ munkatársainak, személy szerint és kiemelten *Bimbó Zoltánnak* is.

Kis Katalin

A SZEGEDI ÖKUMENIKUS KÓRUS SZOLGÁLATA CASTEL GANDOLFO-BAN

A **Szegedi Ökumenikus Kórus** énekesei a város különböző felekezeteinek gyülekezeteiből jöttek, hogy a város ökumenikus alkalmain szolgáljanak. Mivel a felkérések egyre sűrűsödtek és az együtt éneklés öröme is nagy hatással volt a kórustagokra, 2015 októbere óta heti rendszerességgel tartunk próbákat, négy karnaggal, akik három felekezethez tartoznak: *Baloghné Kovács Magdolna* (baptista), *Nagy-Szabó Kornélia* (református), *Szántó Lajosné* (katolikus), *dr. Varjasi Gyula* (katolikus).

Még valamikor a téli hónapokban a Szegedi Öku-

menikus Kórus meghívást kapott a Fokoláre mozgalomtól az itáliai Castel Gandolfo-ba, hogy az ott tartandó kongresszus egyik zenei szolgáltatója legyen. A kongresszus jelmondata ez volt: *Együtt haladva - Keresztények az egység útján*.

A mozgalom alapítója Chiara Lubich, akit a Fokoláre-tagok mind a mai napig mélyen tisztelnek. A mozgalom célja alapvetően az egység munkálása a keresztyénség sokféleségén belül. A 2017-ben tartott kongresszusuk május 9 és 13 között került megrendezésre, erre kapunk meghívást, amit el is fogadtunk és 40 fővel 9-én reggel elindultunk...

A repülőtérről a busz Castel Gandolfo-ba vitt minket, azon belül

Egri Eszterházy Károly Egyetem Gyak. Gim. Kamarakórusa vez.: Kovács Ádám

Csengettyű Kórus /Kassa/ vez.: Kekenyák Szilvia és Ferencei Andrea

pedig a Centro Mariapoli nevű keresztyén kongresszusi központba. Castel Gandolfo-ról érdemes tudni, hogy egy tó partján épült bűbajos, kis olasz város; itt van a pápai nyári rezidencia. A Centro Mariapoli pedig a rezidencia tőszomszédságában található.

Másnap, 10-én, szerdán az egész napot Rómában, illetve a Vatikánban töltöttük. Dél előtt a Szent Péter téren általános audiencián vettünk részt, majd a Szent Péter bazilikát látogattunk meg, ahol (megkapván az engedélyt) Wesley Feltámadt Hős kezdetű énekét énekelhettük – rögtönözve, kotta nélkül. Felemelő élmény volt. Délután a Szent Pál bazilikában egy román ortodox imának lehettünk a részesei. Ennek a napnak még egy meghatározó része volt: a vacsora utáni közös mosogatás. Ezt azért emelem ki, mert először – természetesen – nem örültünk neki egy hosszú nap után. Később viszont mindenki nagyon élvezte és mosolyogva ért a szállásra; arról nem is beszélve, hogy ez egy remek közösségkovácsoló tevékenység volt.

Első szolgálatunkra csütörtök reggel került sor, a nap legelején, az előadások előtt. Két kíséret nélküli darabot énekelünk (Halmos L.: Minden földek, Istent dicsérjétek; H. Schütz: 81. Becker-zsoltár), ezeket *dr. Varjasi Gyula és Szántó Lajosné* vezényelték. Aznap még a Szent Sebestyén katakombák fölé emelt templomban szolgáltunk (*Nagy-Szabó Kornélia* volt a karnagy), egy ökumenikus istentisztelet programjában. A liturgiában több náció és felekezet képviseltette magát, a Miatyánk-ot mind egyszerre mondtuk, a saját nyelvünkön. A kórustagok nagy részének ez volt a legmeghatóbb mozzanat a kint tartózkodásunk alatt.

Pénteken az ebéd utáni előadásokon (a reformáció 500. évfordulója és az egységre való törekvés témakörében) szólalt meg a kórusunk. Négy mű hangzott el: W.A. Mozart: Laudate Dominum (vez.: *Nagy-Szabó Kornélia*, szóló: *Borzási Boglárka*); J.S. Bach – J. Rutter: Erős vár a mi Istenünk (vez.: *Nagy-Szabó Kornélia*); Benedetto Marcello: A Teremtő dicsérete (vez.: *dr. Varjasi Gyula*); J.S. Bach: 147. kantáta részlete – Áldva áld az Isten engem (vez.: *Szántó Lajosné*). Éneklésünk a hallgatóságnak nagyon tetszett. Leginkább az ragadta meg őket, hogy egy ökumenikus kórus vagyunk, akik testvéri szívvel tudunk együttműködni felekezeti különbözőségeink ellenére.

Az utolsó nap lezáró pontja is a kórus szolgálata volt. *Nagy-Szabó Kornélia* vezényelte J. S. Bach Áldunk, áldunk Téged kezdetű kórusművét, amely a 207. kantáta egy részlete.

Ezután búcsút vettünk a többiektől, a magyar csapat pedig elindult a repülőtérré... Otlétünk alatt az a kellemes meglepetés ért minket, hogy találkozhattunk Henri Boulad alexandriai jezsuita szerzetes, egyetemi tanárral, aki nemrég kapta meg a magyar állampolgárságot is. Kórusunk egyik hölgytagja bemutatkozott neki, mondván: „Én egy magyar nő vagyok.” Erre Henri Boulad megmutatta a zakójára tűzött magyar kokárdáját: „Én meg egy magyar férfi.”

A repülőn és a vonaton kórusunk közös útikönyvét körbeadtuk néhány mondatra. Ebből szeretnék párat megosztani:

„Számomra az ökumenizmus olyan, mint a csodaszép szívárvány: sok szép színe van, de EGY fehér fényben egyesül. Egy rab csodálatos istenhitről tett tanúbizonyosságot, mikor falba kaparta imáját egy börtönben: Hiszek a Napban, ha nem is

látom fényét; hiszek a szeretetben, ha nem is érzem; hiszek Istenben, akkor is, ha hallgat.”

„Sok szempontból mérföldkő volt ez az út. Azért is, mert Rómában voltunk és életemben először láttam a tengert, de főleg az egységkovácsoló programok, események miatt marad emlékezetes. Azért tényleg bebizonyítottuk, hogy nem vagyunk egyedül: mind énekes társaimmal, mind

Istennel közösen haladunk célunk felé. Nagyon örülök, hogy ezt megtapasztalhattam.”

„Szerettem volna mély élményt nyújtani az utazóknak. Remélem senki sem bánta meg, hogy eljött. Nagy öröm volt szolgálni az egységet a különbözőségben, rácsodálkozni a világban megélt ökumenizmusra. A szövetség, amit megkötöttünk új dimenzióba helyezte kapcsolatokat a kórustársakkal.”

Nagy Fanni kórustag

ÓVODAPEDAGÓGUSOK IV. ORSZÁGOS KÓRUSFESZTIVÁLJA

Püspökladány, 2017. május 8.

A Kórusfesztiválok sorában első ízben 2009-ben üdvözölhettük az Óvodapedagógusokat, a művészetkedvelő Püspökladány városában, ahol e szép ünnep azóta hagyománnyá vált.

Ebben az esztendőben van Kodály születésének és halálának neves évfordulója. Az egész országban fokozatosan szerveznek megemlékezéseket, hangversenyeket. A **Püspökladányi Kórusfesztiválon** is tisztelettel megemlékeztünk ezen évfordulókról, de számunkra ez nem mint egyedi ünnepi esemény szerepel, hiszen itt az óvodai hivatás és nevelés mindennapjainak egyik legnagyobb szellemi mecénását köszönhetjük.

Kodály Zoltán a tudós, a zeneszerző, legfontosabb tevékenységei közé sorolta a zenei nevelés-oktatás területét. Ezen belül is kiemelt fontosságúnak tartva a legkisebekkel való foglalkozást. Elhivatott tanítványa **Forrai Katalin** a gyakorlatban mutatta be és terjesztette országszerte azt a helyes utat, amin a kisgyermek zenei nevelésén haladni lehet, hogy a személyiség-fejlesztés harmonikus egységét kialakítsák. Elméleti és gyakorlati munkásságát országszerte, de távoli kontinenseken is elismerték, csodálták azóta is példaként tekintve váltak elismert követőivé.

Aki személyesen megismerhette „Kati nénit” életre szóló élményt szerzett, és saját munkája során igyekszik azt a szellemiséget, zeneiséget, gazdag örökséget tovább adni a következő generációnak. Ilyen elhivatott követője **Forrai Katalin** egykori tanítványa, Nagy Jenőné – Inci, a Gál Ferenc Főiskola adjunktusa, az Óvodapedagógusok Országos Szak-

mai Egyesületének vezetője. Kidolgozott munkaterv alapján haladva, egyik fő feladatuknak tekintik az „Óvodai Nevelés a Művészetek Eszközeivel” való célkitűzésük megvalósítását. Országos szinten szervezője a továbbképzéseknek, szakmai találkozóknak. Sokágú munkával, elkötelezettséggel irányítja az óvónők figyelmét a zenei nevelés jótékony hatására, ezen belül az egyéni képzés jelentőségére, melynek része az éneklés egyéni és közösségi formában való állandó ébrentartása, kis közösségek kórusok alakítására. A szereplés mindig egy kis izgalommal jár, többlet feladatot, de örömet is jelent. Így a saját környezetükben való bemutatkozáson túl, egyre szélesebbre nyitva a kört megvalósulhatott a Kórusfesztivál gondolata, az óvónők egyesült zenei bemutatkozása, amire 2-3 évente kerül sor. Az első Fesztivált 2009 májusában öt kórus részvételével tartották, és azóta is négy állandó hűséges visszatérő: a vendéglátó Püspökladány mellett Győr, Edelény és Sátoraljaúly kórusai. Példamutatásuk révén:

2017. április 8-án a Református Templomban tartott hangversenyen tizenegy kórust üdvözölhettünk. Fesztivált megnyitó köszöntő beszédet **Rásó Gábor** alpolgármester mondott. A kórusokat a fellépés sorrendjében mutatjuk be.

1/ **Győri Bartók Óvoda, Szivárvány Szülői és Óvónői Kórusa**, vezetőjük **Halász Katalin**. Több mint tíz éve tartják rendszeres próbái-

kat, és sok ünnepi esemény szereplői. Gyakran bátor kicsinyeket is bevonnak a szereplésbe, kánonok és kisebb kórusművek felelgetős énekének részvételébe. Így ez alkalommal is Kodály, Bárdos, Kocsár és Balázs Árpád műveiből válogatva, ügyesen összeállított műsorral lehetőség nyílt számukra is a közös szereplésre.

2/ **Devecser – Vackor Óvoda Búzavirág Kórusa**, **Lipkáné Oszkó Ágnes** vezetésével. Elsősorban óvodai rendezvényeken és nagyobb ünnepeken szerepelnek. Nagyon szép Magyarbódi-Felvidéki népdalcsoport adtak elő. Ügyesen variálják szólóénekesek a kórus megszólalást, így változatos és hangulatos előadást produkáltak.

3/ **Debrecen-Alsójózsa, Kerekerdő Óvoda, Rokolya Kórus**, vezetőjük: **Magyari Ágnes**. Jó hangú, zeneileg elkötelezett óvodapedagógusok. A hagyományörzést szívügyüknek tekintik. A népzene gazdag világába beépítik a citerát is. Az Alapfokú Művészeti Iskola kis tanulói is szívesen vesznek részt ilyen szereplésben, mint ez alkalommal is, de eredményesen felléptek már Tehetségnapon is.

4/ **Kékcsei Asszonykórus – Hagományörző Egyesület**, vezetőjük: **Nyistók Sándorné**. Óvónők szívesen vállalták, hogy részt vesznek az együttesben, őrzik és folytatják a falu hagyományát. Több fesztiválon szerepeltek, eredeti népdalaikkal elismerést és értékes minősítést szereztek. Ez alkalommal is egy színes népdalcsoportot adtak elő.

5/ **Edelény – „Istenszülő Oltalma” Kamarakórus**. Karvezetőjük: **Flaskó Attiláné**. A több mint tíz éve együttműködő kórus és a rendszeres próbák igényes műsor előadására adnak lehetőséget. Jelentős szerepet töltenek be a város életében, gazdag repertoárjukat magas színvonalon tudják bemutatni. Ez alkalommal, Kodály Bicíniumok mellett Bartók: Bolyongás művét is szép előadásban hallhatta a közönség.

6/ **Sátoraljaújhely – Hegyközi Népdalkör**, vezetőjük: **Zelina Zoltánné**. Több mint tíz éve működnek a városban, ők mutatják be az óvodás gyermekeknek a Jeles-napokhoz kapcsolódó helyi és környéki énekes-táncos hagyományokat. A játékokba szülőket, gyermekeket bevonva tanítják a hozzáfűzött dallamokat. Ez alkalommal Zempléni és Hegyközi népdalokat adtak elő.

7/ **Karcag – Kúnrózsa Kamarakórus**, a Madarász Imre Egyesített Óvoda pedagógusai. Vezetőjük: **Nagyné Varga Csilla**. Rendszeresen résztvesznek az óvoda és a város rendezvényein. Felkészültségük bátran enged választani többszólamú kórusművekből, közösségükben hangszerjátékosok is vannak, egy ügyes átirattal, így hegedű, cselló és fuvola játékos is szerepet kapott. Ez alkalommal Kodály Zoltán műveiből választottak, Bicíniumokat és a Nagyszalontai köszöntőt adták elő.

8/ **Nagyvárad – Csillagocska Református Zene-**

óvoda Pedagógus Kórusa, vezetőjük: *Brúgós Anikó*, a Partiumi Keresztény Egyház karnagya. 2002 óta működik az óvoda és az énekkar is. Fontos feladat számukra, hogy fenntartsák a magyar zenei anyanyelv megismerését és elsajátítását, amelyre legalkalmasabbak a gyermekdalok. Gyakran éneklük Kodály Kicsinyeknek írt műveit, de szívesen válogatnak magyar kórusművekből. Ez alkalommal, Birtalan József és Bárdos Lajos művet adtak elő, tiszta intonációval, a karvezető által plasztikusan kidolgozott előadásban.

9/ Szarvas – **Gál Ferenc Főiskola Pedagógiai Karának Kamara Kórusa**, karnagy: *Tamás Margit* főiskolai tanárság. Az énekkar két éve alakult. Népdalok mellett többszólamú kórusműveket énekelnek. Örvendetes, hogy a Főiskola növendékei résztvesznek és ismerkednek leendő hivatásuk ezen területével. Szőnyi Erzsébet: Kicsinyek számára írt műveiből énekeltek kis hangszerek kíséretével. Érdekes volt hallani, óvatos finom éneküket, ami még jobban rádöbentett az Óvónók, bátran csengő, jól artikulált előadásmódjára. És éppen ez egyik legjobb bizonyítéka, hogy szükség van ilyen egymáselőtti szakmai bemutatkozásra, a további fejlődés, nyitottság érdekében.

10/ Püspökladány – **Rozmaring Énekegyüttes**, vezetőjük: *Makai Mária Ildikó*. 15 éve alakult a kórus, azóta aktív résztvevői a városi rendezvényeknek, ám azontúl megyei és országos találkozókra, konferenciákra is kapnak meghívást. Mindig tudják új színnel gazdagítani kórusukat. Ez alkalommal a Kicsinyek is felsorakoztak a szereplők között. Tisztán csengő hangocskájuk elbűvölte a közönséget. Kodály Gyermek-kari darabjaiból énekeltek és a Biciniumokból adtak válogatást.

11/ Püspökladány – **Harmónia Kamarakórus**, vezetőjük: *Gombosné Kálóczy Rózsa*. A zeneszerető lelkes énekesekben már évekkal ezelőtt felmerült a

repertoár bővítés igénye, kamarakórus alakítása.

Erre két évvel ezelőtt kilenc vállalkozó részvételével sor került. Szerepléseik száma azóta növekszik. Erre a Fesztiválra zeneszerető szülők is társultak az együtteshez. Szép műsorral készültek: népdalt énekeltek Bartók gyűjtéséből, Szőnyi Erzsébet kórusművét: Elvesztettem zsebkendőmet, és megható átéléssel adták elő Bárdos Lajos: Édesanyámhoz c. művét.

A hangverseny befejeztével, e sorok írója mondta el összegező gondolatait. Elsőként a házigazdák példamutató vendégszeretétét illette köszönettel. 2009-ben a Püspökladányi Egyesített Óvodai Intézmény indította útjára az Óvodapedagógusok Országos Fesztiválját. Főközpontja a ragyogóan berendezett „Katica Művészeti Bázisóvoda”. Vezetője a Csenki Imre néptanítói-díjas *Papp Lászlóné* akinek remek szervezőkészsége, emberi magatartása biztosítéka a gördülékeny, barátságos, mindig jó hangulatú ünnepi fesztiválnak. Nem könnyű feladat évről-évre mindig megbízható, mindig megújuló színvonalat biztosítani, ennek az elért sikeréért, mindnyájunk nevében fejezhetjük ki köszönetünket.

A Magyar Kórusok, Zenekarok és Népzenei Együttesek Szövetsége, a KÖTA nevében Díszoklevelet adott át valamennyi Kórus vezetőjének, megköszönve példamutató zenei tevékenységüket, további eredményes, jó munkát kívánva.

Összegezve a fesztivál jelentőségét, a közreműködőket értékelve, hangsúlyoznunk kell a szereplők lelkes hozzáállását, a műsor sokszínűségét, gazdag népdalismeretüket és az igényes előadásmódot. Mindez bizonyítja az együtténeklés örömet, mely egyúttal erőt biztosít számukra, segítve a mindennapi munkát.

Hiszen: „*Az éneklés szebbé teszi életünket!*”

Végezetül valamennyien kivonultak a templomkertbe, ahol közös énekként adták elő Kodály Zoltán: Mély erdőn c. művét, *Bartáné Dr. Góhér Edit* vezetésével. Papp Lászlóné még egy Emléklapot és népművészeti ajándékot adott át a kórusvezetőknek a vendéglátó város Püspökladány nevében. Öröm és jó hangulat közepette, köszönettel fogadták el a közös ebéd meghívását, mely egyúttal lehetőséget adott a további jóleső baráti együttlétre.

Márkusné Natter-Nád Klára

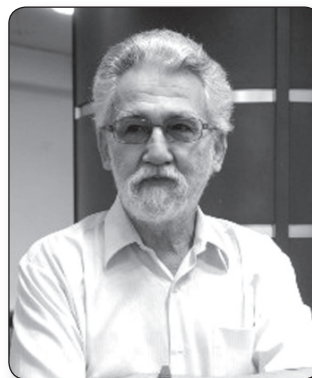
A KINCSKERESŐ

Antológiai kultúráról, papkarnagyokról

Magyar Érdemrend Lovagkeresztje polgári tagozat kitüntetését kapott ez év március 15-én Jobbágy Valér Liszt-díjas karnagy, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem tanára, a Szekszárdi Madrigálkórus, a Pécsi Székesegyház Palestrina Kórus és a Schola Cantorum Sopianensis karnagya. Az elmúlt évtizedekben Európa-szerte valamennyi kórusversenyén első díjakat és különdíjakat szerzett idén 70 esztentős karnagyot életéről, szakmai tapasztalatairól kérdeztük.

– *Rejtélyes, láthatatlan erők mozgatják belülről a művésztanárokat. Van, aki tudatosan építi az életművét, vagyis már gyerekkorában tudja, hogy karnagy, tanár akar lenni, míg más ösztönösen megy arra, amerre a kíváncsisága viszi. De ha tehetségesek, végül mindketten eljuthatnak a csúcsgig, az állami kitüntetésig, a szakmai életmű megkoronázásáig. Ön e két út közül melyiken jutott el a mostani kitüntetésig?*

– *Azt hiszem, inkább az utóbbi, az ösztönös utat jártam be. A körülmények hozták, hogy tizennégy éves koromban olyan, fiatalokból álló együttes elé állhattam, amellyel együttműködve szinte öntudatlanul, de legalábbis az alapok ismerete nélkül kerültem közel a di-*

rigáláshoz. Ez a Pécsi Székesegyház Ifúsági Kórusa volt 1961-től 65-ig, miközben a Konziban klarinétot tanultam, klarinét szakos voltam Paláncz Tamásnál, majd a főiskolán Meizl Ferencnél, illetve az Akadémián

Balassa Györgynél, mindezt a zongoratanulás mellett. Több kitérő után 1988 óta a Zeneakadémián tanítok a karvezetés tanszéken.

– *A karvezetés mellé hogy jött a klarinét, vagy inkább a klarinét mellé hogy jött a karvezetés?*

– *Borzasztó fontos, hogy az ember hangszereket is ismerjen. A karvezetést ugyanis nem lehet rögtön a karvezetéssel kezdeni, valamilyen hangszeres alapozás is kell hozzá. Mondhatom, nekem egészen rendkívüli szerencsém volt, hogy a klarinét*

révén kapcsolatba kerültem a Zeneakadémia akkori zenekarvezetőjével, Simon Alberttel, a karvezetés kapcsán Párkai tanár úrral, a zongora révén Hajdú Annával, a zeneelmélet révén pedig Nagy Olivérral. Tehát azok a kapcsolatok, amelyekre többfelé irányultságom következtében lehetőségem nyílt, mind megalapozták, hogy később hová értem, jutottam.

– Mikor döntötte el, hogy nem klarinét- vagy zongoratanár, hanem karnagy lesz?

– Ebben is a körülmények irányítottak, persze nem teljesen, csak egy kicsit. Mert amikor befejeztem a tanulmányaimat a Konziban, abban az évben épp nem volt fafúvós-felvételi a Zeneakadémián, egy szakon sem, tehát evidens volt, hogy akkor karvezetés szakra felvételiztem, miként akkor rajtam kívül sokan mások tették. Ugyanígy járt annak idején például Antal Mátyás is, aki később évtizedekig a Magyar Állami Énekkar karnagya volt.

– A karvezetéshez vezető útja tehát világos. De mi a helyzet a tanársággal? Azt mondják, aki nem tudja csinálni, az tanítja... Ez a rosszmájú népi bölcsesség az ön esetében teljesen hamis, hiszen éppen hogy fordítva igaz a karvezetésre. Merthogy a karvezetés az egyik olyan művészi szakma, amelyet csak akkor lehet tanítani, ha valaki egyúttal jól csinálja. Aligha van még egy olyan művészi szakma, ahol ennyire egymásra lenne utalva, ennyire össze lenne forrva a praxis, a tanítás, a hangszertudás, a zeneelméleti, zenetudományi ismeretek, netán még a zeneszerzés is. Önnek melyik vénája a legfontosabb ezek közül?

– Amikor 1988-ban elkezdtem tanítani a Zeneakadémián, már számos kórusverseny díjazottja, sőt az arezzói nagyverseny díjazottja és történetesen az első európai karnagyverseny első helyezettje is voltam, és azóta most már a százat közelíti a nemzetközi versenyhelyezéseimnek a száma. Természetesen nem öncélúan járogattunk és járogatunk versenyekre, hanem azért, mert a kórusaim igényelték és igénylik, hogy időnként megméressenek. A külföldi versenyeket és mondhatom, hogy a legjelentősebb európai versenyeket több ízben végigjártuk (Tours, Arezzo, Gorizia, Neuchatel, Rimini, Várna, Cork, Bécs, Llangollen, Róma, Arnhem, Pécs, BBC stb.), és mindahányszor vagy az első helyen vagy az első közt végeztünk. Ma is három kórust vezetek, éppen ezért nem tudom, és nem is akarom elválasztani a tanítást a praxistól.

Nekem rengeteget hozott egyrészt a tanításban, másrészt a karvezetésben az, hogy nagyon különböző összetételű és minőségű kórusokkal (férfi-, női, vegyes karral, gyerekkel, fiúkorussal) dolgoztam, és ezeknek a repertoárját alakítottam, bővítettem, évekig, sőt évtizedekig. A Pécsi Tanárképző Főiskola Női Karát – később PTE Puellae Kamarakórus – például harminc éven át vezetem, a Szekszárdi Madrigálkórust pedig 36 éve óta vezetem. Közben régi zenét és kortárs zenét – nemcsak magyart, hanem európai és Európán kívülit is – előadtam tanárként.

Ugyanakkor rengeteget tanultok abból, hogy a Zeneakadémia-beli tevékenységem folytán ma is igyekszem a hallgatóknak újabb és újabb ismereteket adni. És még azt is mondhatom, hogy időnként tőlük is tanulok. Nem szégyellem bevallani, hogy némelykor olyan műveket is hoznak, amelyekkel még nem találkoztam.

– Hogy bírja mindezt szusszal? Hiszen egyszerre három kórust vezet két különböző városban, Pécsen és Szekszárdon, régebben két másik kórusa is volt, ugyanakkor van egy harmadik városa, Budapest is, ahol tanít. Emberpróbáló lehet ez a folyamatos ingázás a három város között.

– Belenőttem ebbe is, mint ahogy a szakmám is „rám ragadt” a hangszeres, a karvezetői és az elméleti ismeretekkel. Először 1981-ben hívtak Szekszárdra, és azóta is vezetem a Szekszárdi Madrigálkórust.

A Szekszárdi Madrigálkórus

88 óta vezetem a Pécsi Székesegyház Palestrina Kórusát, és ugyanabban az évben meghívtak Pestre a Zeneakadémiára tanítani. Ez a folyamatos úton levés a három város közt azóta az életem természetes körforgásává vált. Szerda délben összekapok és elindulok Szekszárdra, csütörtök reggel Pestre, péntek délben vissza Szekszárdra, szombaton újból Pécsre...

– Vagyis örökké úton van a három város között, mint a három narancs – akarom mondani a három város – szerelmese. Nem kívánom, hogy válasszon a három város közül, hisz bármelyiket nevezné meg, a másik kettő joggal sértődne meg, mint Párisra a másik két istennő megorrolt, mert az a harmadiknak, Aphroditének adta az aranyalmát. Mégis: hol érzi magát igazán otthon?

– Úton. Mások is gyakran megkérdezik: „Hogy bírod ezt az örök ingázást?” Másokat megörjít, ha folyton úton vannak, én meg alig várom, hogy beüljek a buszba vagy a vonatba – teljesen mindegy, hogy melyik –, és egyedül legyek. Észre se veszem, hogy Pest és Pécs közt három óra a távolság. Ilyenkor nekiállok valami munkának, és azt sajnálom, hogy már ki kell szállni, mert úgy tudnám még folytatni a vonaton vagy a buszon.

– Kosztolányi is mindig kihasználta a megállóiban a kényszerű várakozási időt, ilyenkor is olvasott, sajnálta tétlen semmittevéssel tölteni az idejét. Visszatérve önhöz: a kitételései közül kiemelkedik a 2013-ban kapott Pro Cultura Christiana díj, amelyet a Magyar Püspöki Konferenciától kapott mint „a Pécsi Székesegyház első civil karnagya”. Megakadt a szemem azon a kitételen, hogy „első civil karnagya”. Hogy értsük ezt?

– Hogy ez érthető legyen, kissé be kell avatnom a Székesegyház történetébe. A XIX. század végén, amikor 1888-ban a pécsi fiú-énekisko-

lát (hivatalos nevén Pécsi Székesegyházi Énekiskolát) elindították, ez összefüggött a Székesegyház rekonstrukciójával, amikor a Pollack Mihály-féle Székesegyház szándékuk szerint visszaállították a román kori formájára, de valójában újjáépítették. Amikor ilyen neoromán bazilikát építettek, akkor hozzá illően a zenei liturgiát is a román bazilikához igazították, és ezért alapították az énekiskolát, ezért küldték el a pécsi papkarnagyokat Regensburgba, az ottani énekiskolába tanulni. (Azért éppen Regensburgba, mert addig terjedt a küldők látóköre.) Hogy Angliában is voltak énekiskolák, ez a kontinensen akkoriban ismeretlen volt. Hogy azok esetleg jobbak is voltak, arról se tudtak, a kontinensen nem ismerték az angol zenét. Tehát sorra Regensburgba küldték a Székesegyház karnagyait, akik akkor már mind fölszentelt papok voltak, időrendi sorrendben az elsőt, Glatt Ignácot, aztán

BACH koncert Bonyhádon

a másodikat, Lajos Gyulát, aztán a harmadikat, Mayer Ferencet. A negyediket, az én közvetlen elődömet, dr. Hergenróder Miklóst már nem Regensburgba küldték. Ő rosszabbul járt elődeinél, mert a világháború idején szentelték föl, ezért a háborús viszonyok miatt őt már csak a budapesti Zeneakadémia egyházkarnagyképzőjébe tudták elküldeni. Balszerencsére a következő évben pártunk és kormányunk bezárta az egyházkarnagyképzőt, hiába volt ő annak idején szerintem a legtehetségesebb karnagy Magyarországon, legalábbis a papkarnagyok közt biztosan. Valamikor a hatvanas évek elején győri teológiai professzorként került vissza Pécsre, és lett a Pécsi Székesegyház karnagya.

A négy papkarnagy után már nem volt folytatás, úgyhogy amikor megboldogult Hergenróder Miklós bácsi érezte a vég közeledtét, meghívott, hogy vegyem át a kórust.

– *Nem okozott ez valamiféle döccenőt, hiszen kifejezetten egyházi vonalba lépett be világi karnagyként?*

– Semmi ilyen nem volt, ugyanis Hergenróder Miklós jól ismert engem. Attól kezdve, hogy akadémistaként visszajártam, és valahányszor fölmentem a kórusra, mindannyiszor odaállított a kórus elé, és azt mondta: „Na, most ezt a tételt te csinálod.” Tehát én belenőttem ebbe. Igaz ugyan, hogy amikor a karnagi működésem világi kórusokban a hetvenes évek közepén elkezdtem, (először a Pécsi Művészeti Szakközépiskola Leánykarával, utána a Pécsi Tanárképző Főiskola Női Karával), akkor engem úgy könyveltek el, mint aki semmi máshoz nem ért, csak a kortárs zenéhez. Később, a székesegyházi kórusbeli működésem után lassan-lassan megváltozott ez a vélemény, és akkor meg úgy könyveltek el, mint aki semmi mással nem foglalkozik, csak a

régi zenével. Pedig akkor is, ma is sokféle kor zenéje érdekel. Mindegyik korban találok olyan szerzőket, akik sajnos elkerülik a karnagykollégák figyelmét.

– *Ez igazi kincsvadászat! Csodálatos misszió! Felfedezni rejtett zeneszerzőket, rejtett műveket, majd a saját kórusaival megszólaltatni ezeket, és a Zeneakadémián tanítani is ezeket. Ennek egyik bizonyossága, hogy az utóbbi években négy olyan CD-t is kiadatott, amelyen ön és a kórusai éneklék azokat a kórusműveket, amelyeket valaha a négy papkarnagy elődje énekelt a Székesegyház kórusával. Érthető, ha mindezért az áldásos tevékenységéért 2013-ban megkapta a Pro Cultura Christianae díjat a Magyar Püspöki Konferenciától.*

– Nyolc-tíz évvel ezelőtt agilis kórustitkárunk állt elő az ötlettel, hogy mi lenne, ha sorban kiadnánk a Pécsi Székesegyház Kórusiskoláját egykor vezető három papkarnagy CD-jét. Nagy munka volt a tevékenységük felkutatása, hogy ezáltal megtudjuk, mivel építették fel a nagy hírű fiú-kórusiskolát. Már három paptanár CD-jét megjelentettünk, a legutóbbi évben a negyedikig, dr. Herdenróger Miklós CD-jének kiadásáig jutottunk. Érdekességként jegyzem meg, hogy noha dr. Herdenróger Miklós a fent említett háborús okok miatt nem mehetett a regensburgi énekiskolába tanulni, de a második regensburgi karnagnak, Lajos Gyulának volt az énekiskolása, nála szedte föl azt, amit tudott. Nyilván rengeteg dolgot örökölt Regensburgban tanult elődeitől, és tudhatta azt is, hogy ott hogyan és mit tanítottak, milyen repertoárral dolgoztak.

– *Őn egyúttal a reneszánsz zene kutatója, a doktoriát pedig Palestrinából írta. De – amint vallotta önmagáról -- egy időben a kortárs zene, majd a régi zene szakembereként is számon tartották. Végül is melyik korszak érdeklé elsősorban?*

– A reneszánsz iránti fogékonyságom nyilván Pécsről, a Székesegyházból hoztam, a XX. századi irántit pedig Párkai tanár úr Liszt Ferenc Kamarakórusából, amelynek jó hét évig voltam a tagja. Ő annak idején hihetetlen ambícióval dolgozott a hazai és a nemzetközi kortárs zene bemutatásán. Azt a missziót, amelyet ő akkor vállalt, amikor senki más ezzel nem foglalkozott, nem lehet túlbecsülni. Sorban mutattunk be olyan műveket, amelyek részben politikai okokból nem szólalhattak meg Magyarországon.

Nem tudok senkit és semelyik korszakot a legkedvesebbiként megnevezni, mindig azt kedvelem, amellyel éppen foglalkozom. Most éppen a reneszánsz és a kora barokk van soron. Tanulságos erről a korszakról is néhány szót ejteni, mert olyan nagy repertoárt hagyott ránk, amelynek földolgozása jöllehet évtizedek óta folyik, egyszerűen nem érnek a végére. Ami azt jelenti, hogy mi csak egy igen-igen szűk, még a teljes anyag egy tizedét – mit, egy tizedét, egy századát! – se ismerjük. Erre rádöbbenve már néhány évtizeddel ezelőtt is próbáltam lebeszélni a hallgatóimat az antoló-

giakultúráról. Mert általában a reneszánszból annyit ismertünk, amennyi az „Öt évszázad...”-ban meg az „Ezer év kórusai”-ban megjelent, és fél évszázadon keresztül Magyarországon a reneszánsz ennyi volt, benne fatális tévedésekkel. De hogy egy zeneszerző életművét legalább nagyjából keresztmetszetben ismernénk, arról szó nem volt, nem is lehetett. Akkor, amikor a Magyar Rádióban a hetvenes–nyolcvanas években nem szólalhatott meg magyar kórustól latin nyelvű motetta, egyszerűen nem volt tere annak, hogy hol lehet előadni, mert templomban csak elvétve lehetett világi kórusnak koncertet adni, akkor is legtöbbször előre bekérték a műsort és így tovább. De ezek igazából részletkérdések. A lényeg az, hogy hihetetlenül keveset ismerünk a régi zenéből.

Ha tovább megyünk: igaz, a klasszika valamelyest ismert, de ott is vannak fehér foltok, akár még a Haydn-, a Mozart-repertoárban is. Hogyha még tovább haladunk, különösen a romantika második felében találunk lyukakat: ha feltételezzük, hogy a Schumann- és Mendelssohn-kórusokat ismerjük, de például a Schubert-férfikarokat már nem, pedig köztük is vannak olyan remekművek, amelyek furcsamód ma teljesen kimaradnak a férfikarok repertoárjából. Ezek is felfedezésre várnak.

– *A három kórusának repertoárjában mennyire vannak benne a hiányzó szerzők és művek?*

– Természetesen tudatosan beveszem ezeket is. Amikor először elővettem Peter Corneliusnak, a Liszt Ferenc által igen nagyra becsült szerzőnek a kórusműveit, és előadtuk, akkor mindenki tágra nyílt szemmel hallgatta a Zeneakadémián is, hogy „Jé, hát ilyen kincsünk is van?” Vagy amikor először előadtuk a női karral harminc évvel ezelőtt André Caplet műveit, akit Debussy a jövő igazi nagy reménységének tartott, és lett is volna belőle az, ha az első háborúban gáztámadás következtében tönkre nem megy a tüdeje, és harmincvahány éves korában meg nem hal, akkor is mindenki megdöbbszenn az érdekes és izgalmas ismeretlen mű hallatán. De az előásott kincsek közt említhetem a századfordulós szerzőt, Joseph Guy Ropartzot, aki szintén rendkívül jó dolgokat írt. Abban, hogy a tours-i kórusversenyen az egyik pécsi kórusommal nyertük el három alkalommal a francia kulturális miniszter különdíját, annak is szerepe volt, hogy olyan francia műveket mutattunk be, amelyek még a franciák számára is kevésbé ismertek voltak. Például Florent Schmittet, aki egészen virtuóz, szellemes műveket írt női és vegyes karra. Igaz ugyan, hogy egy kis szépségpötty van az arcán, mert állítólag a második háborúban túl szoros kapcsolatot ápol a Vichy-kormánnyal. Ugye Furtwänglernek is volt efféle pötty az életrajzában, sőt ennél durvább volt Karajan esete, de ettől még Schmitt művei nagyon jók.

– *Milyennek látja a mai karvezetőképzés és az iskolai énektanítás helyzetét?*

– A bolognai képzési rendszer, röviden „Bologna” erőltetése, elfogadása, kötelezővé tétele a kar-

vezetőképzést oly mértékig aláásta a Zeneakadémián, hogy szerintem még évtizedekig fogjuk inni ennek a levét, hogy itt, Magyarországon mi történt a tízes évek táján. Figyelmeztetőnek kellett volna lennie, vagy talán ma is az, hogy voltak olyan művészetoktatási egyetemek, amelyek ellenálltak a csábításnak, és megmaradtak a régi szisztéma mellett. Én azután, hogy a „Bologná”-t nálunk tűzzel-vassal keresztülvitték, beszéltem olyan nyugati egyetemi dolgozóval, aki megkérdezte, hogy mi az a „Bologna”. Miközben nálunk, idehaza mindenki azt próbálta elhíttetni, hogy ez Európában közös cél. A képzés ilyen módon igen-igen problematikusává vált, talán a legproblematikusabbá éppen a Zeneakadémián, ahol korábban a középiskolai énektanár- és karvezetőképzés kéz a kézben működött, és úgy tűnik, hogy nem működött rosszul. A kettőnek a szétválasztása oly mértékig aláásta a képzést, hogy volt olyan évfolyamunk, ahol nem volt hallgató. Azon a tanszéken, ahol azelőtt 12-16 hallgató fordult meg évente, ma talán öt vagy hat a maximum, de két-három fős évfolyamok is vannak. Hiba, hogy egyértelműen kiálltak a bolognai képzési rendszer mellett, miközben fogalmuk se volt, hogy ez milyen következményekkel jár.

Bármelyik kellő intelligenciával rendelkező, bármilyen szakos egyetemi oktatót megkérdezzük, belátja azt, hogy a művészeti oktatás ugyanolyan fontos, mint a sport. Valamikor a polgári létezés (ma elég sokan próbálják a zászlajukra tűzni a polgári középréteg kialakításának programját), a polgári kultúrához valamikor hozzátartozott a művészetoktatás, a zenei nevelés, anélkül ez elképzelhetetlen volt. Például a családjában visszamenőleg nem volt hivatásos zenész, viszont nem volt olyan kultúremlék, aki ne tudott volna valamilyen hangszeren játszani. A zenélés, a társasági zenélés is mindig hozzátartozott a polgári kultúrához, ma ez olyan mértékben elcsökevényesedett, hogy az az óraszám, amit erre szánnak, a vicc kategóriába tartozik. A művészeti neveléstől az időt sajnálják, miközben bebizonyosodott, hogy a zenei általánosokban az egyéb általános intelligenciái (matematikai, nyelvi stb.) műveltség megszerzésében mennyit profitálnak azok, akik kellő számú énekórát kapnak. Arról már hallottam, hogy a futballt kötelező órává akarnák tenni, de azt nem hallottam, hogy az mennyivel növelné az általános intelligenciát.

– *Nem szeretnék ebbe a kérdésbe belebonyolódni, hiszen vannak érvek és ellenérvek, egyaránt, de ezeknek az ismertetése túl hosszú lenne. Inkább arról beszéljen, hogy februárban, a hetvenedik születésnapjára pazar meglepetés-hangversenyt szervezett az egyik kollégája, amelyen három jelenlegi és két hajdani kórusa énekelt. Gondolom, ennek kapcsán eltöprengett, mit is jelent önnek a kitüntetés, és mit vár a jövőtől.*

– Ezen az eseményen öt – erre az alkalomra készült – műnek a bemutatója is megszólalt. Különös megtiszteltetés azoktól a zeneszerzőktől, akiknek a darabjait az elmúlt évtizedekben itthon és külföldön számos alkalommal bemutatták. Hogy számomra mi az igazi kitüntetés, és mit várok még az élettől?

Csak azt várom, hogy abból a hihetetlen mélységből, amit a még ismeretlen művek és szerzők jelentenek sokak előtt, a kórusaimmal sikerüljön valamit megszólaltatnom. Nekem az a kitüntetés, ha a kórus-tagok eljönnek a próbára, és megszólal abból valami, amit elképzelték. Olykor heteken keresztül küzdünk, gyepáljuk egymást, aztán egyszer csak megszólal a mű. Meg az a kitüntetés, amikor két hónap után azt mondják egy darabról, hogy: „Hát én ezt nem gondoltam volna, hogy így fog szólni.” Meg az a kitüntetés, amikor a hatodik-nyolcadik próba után azt mondják, hogy: „Jé, hát ez ilyen?” Nem becsülöm le a most kapott kitüntetést se, de az, hogy az embert odacitálják valahová, a kezébe nyomnak valamit, csak ráadás az igazi kitüntetésre, amit a kórustagoktól, a hallgatóimtól, a közönségtől kapok, meg ha találok valamit, egy szerzőt, egy művet, amit más még nem talált meg.

– *Köszönöm a beszélgetést.*

Kocsis Klára

Egy kis technika... 126.

Újabb gyakorlat kis gyerekeknek.

Kicsi gyerekeknek nem tarthatunk hagyományos beéneklést. Egyrészt a felnőtt gyakorlatok helyett hangképző játékokat, ill. játékos beéneklő gyakorlatokat kell alkalmaznunk. Másrészt az egymás után következő skálák helyett is érdekesebb egy foglalkozáson (próbán) szívet szerűen végezni ezeket a játékos hangképzéseket, méghozzá célzottan a rákövetkező dal szépsége érdekében. Akár minden dal elé kereshetünk egy azt technikailag előkészítő játékot.

A következő gyakorlat arra alkalmas, hogy egy mélyebben fekvő, **i** hangzóval kezdődő dal első hangját technikailag előkészítse (pl. *Kis kertemben...*, v. *Virágos kenderem...*). Aki nem járatos a hangképzésben, az buzdítja a gyerekeket, hogy bátran, hangosan kezdjék az oktávugrás alsó hangját. **T**-i gyerekhangon ez a mély fekvés alig szól (**d'** finálisra gondolunk). Ettől torkossá válik a hang, hátracsúszik, s abból még sok hátrány keletkezik: keményedik a hangzás, amitől az intonáció labilisabbá válik, nehéz lesz az oktávugrás (hamis, vagy ki se jön), stb. Ha ezzel szemben a kezdő oktávugrás mély hangját halkán énekeltetjük, akkor mind eme felsorolt negatívumokat elkerülhetjük, de ezzel még nem elégedhetünk meg, mert ez a hang ugyan már nincs kifejezetten rossz helyen, de tényleg halk, nem nagyon elégíti ki a hallgató hangigényét. A mély fekvés ugyanis csak rezonancia tartalommal szól jól. Az alábbi gyakorlat ehhez segít hozzá.

Ismert hangjavító eszköze a logopédusoknak a **b** és az **u** hangzók kombinálása (**bub**, **bubub**, stb) a hang előre hozásának terápiájában. Erre építve, a gyakorlat a következő:

Szöveg:

Bubó doktor meggyógyít (esetleges folytatás ugyanezzel a dallammal: Röpdös szerte széjjel)

Dallam:

szsz mm dd d

Ritmus:

amit a természetes prozódia kiad.

Önmagában a gyakorlat csak a siker 50 százalékát teszi ki. A lényeg a gyakorlat megvalósításának mikéntjében rejlik.

Az alább majd részletezendő jótékony hatását csak akkor fejt ki, ha

- forte-tól a pianissimóig halad lefelé,
- az **u** és **ó** hangzók tökéletes ajakkerekítéssel szólalnak meg.

Kis gyerekeknél az **u** és **ó** hangzók kerekítését nem az erre vonatkozó instrukcióval, hanem kizárólag példamutatással, vagyis a tanár tökéletes kerekítésének leutánoztatásával oldjuk meg. Még itt is van egy fontos kis részlet, amit nem szabad elhanyagolni. Nevezetesen, a **b** hangzó kissé akadályozza az ajak kerekítését, tehát ajánlatos előtte, még mielőtt a **b** megszólalna, az ajkakat mintegy kikészíteni, némán, egy pillanat tört részéig csücsöríteni, s aztán lendíteni a Bubó szó kezdő mássalhangzóját.

Nem kevés magánének tanár használ skáláztatásnál segítő kar-/kézmozdulatokat a lazaság, rugalmasság érdekében. Mi is alkalmazhatunk itt egy célra vezető mozdulatot, nevezetesen, a Bubó szó alatt egy erőteljes előre mutató kézmozdulatot teszünk, mintha a mondat így folytatódna: Bubó doktor meggyógyít-téged! Ezt az utóbbi el nem hangzó szót helyettesítené a mondat elején a határozott szembe mutató. Ezzel a hang intenzitását biztosítjuk, anélkül, hogy kimondanánk: forte kezdjenek. (Mert ha fortét kérnénk, akkor esetleg kiabálásra sikeredne.)

Ha ily módon minden részlet a helyén van, akkor milyen jótétemények keletkeznek?

Először is az intenzív **b** hangzók megeremtik a rezonanciát (de a **d**, **g**, **gy** is segíti). A hozzá társuló tökéletes kerekítésű magánhangzók kilazítják a géget. Mindez a felső közép fekvésben történik, és ha elhalkítva folytatjuk, akkor ezt a jó pozíciót lehoztuk a mélybe is, ahol immár halkán, de rezonanciadúsan fog szólni, azaz sokkal jobban hallható lesz. Nem mellesleg az **i** hangzót is helyére teszi ez a gyakorlat.

Tehát ha a fenti példák valamelyikét **d'** finálissal szeretnénk énekelteni, azaz **d'**-vel kezdeni, akkor elénekeltetjük a Bubó doktor meggyógyít- gyakorlatot először **h'**-ről, azt **b'**-ről, aztán **á'**-ről kezdve, mindannyiszor ügyelve a részletekre. Kb 1 percet vesz igénybe mindössze, de intenzív összpontosítást igényel. Megfigyeljük, hogy a meggyógyít utolsó magánhangzója (**i**) mennyire kis hang,. Majd ugyanilyen kis hangon kezdjék el azonnal a népdalt (Virágos..., v. Kis kertemben, vagy más **i**-vel kezdődő dalt).

Legközelebb a gyakorlat folytatásáról (Röpdös szerte széjjel) lesz szó.

Összeállította: *Dr. Bruckner Adrienne*

Egyes példányok (ára: 300,-Ft) beszerezhetők:

Nagykanizsán: Katona Noémi előadónál a Hevesi Művelődési Központban (Széchenyi tér 5-9.)

Pécsen: Pécsi Nevelők Háza Egyesület székházában (Pécs, Szent István tér 17.)

Tatabányán: Saltzer Géza karnagynál és a Szerkesztőségben

A VII. Váci Nemzetközi Gregorián Fesztivál 2017. július 6-9.

A Fesztiválról

„Vocem iucunditatis, annunciate...”
„A vidámság hangját hirdessétek...”

A rendezvény gerincét a liturgikus alkalmak, a szentmise és a zsolozsma imádság adják, mivel ott tapasztalható meg igazán a gregorián ének imádságos lelkülete és művészi értéke. A szentmisék állandó részeinek éneklésébe éppen ezért mindenki bekapcsolódhat.

Ez alkalommal kiemelt jelentőséggel, kilenc alkalommal szólal meg az énekelt zsolozsma, és a reformáció 500 éves évfordulójára való tekintettel, protestáns testvéreinktől is hallhatunk énekelt gregorián zsolozsmát.

A Fesztiválon résztvevő két földrészről, tíz országból érkező 24 schola hangversenyeken is fellép - többségük Budapesten, Zebegényben, Szentendrén, az evangélikus templomban, Gödöllőn és Felsőgödön is hallható lesz - bemutatva a gregorián éneket. Öt koncerten átívelve szólalnak meg azok a mise énekek, amelyek Advent és a Karácsonyi ünnepkörhöz kapcsolódó proprium tételek. Minden együttes elénekli a Fesztivál mottójául választott Vocem iucunditatis inroitus, érdekes összehasonlításra is alapot adva ezzel. Végül a gregorián, amely dallamai révén alakította az

Gregorián Társaság

európai zeneművészetet, a szombat esti hangversenyen úgy szólal meg, mint a többszólamú zene gyökere és ihletője.

A Fesztivál másik célja, hogy megközelíthetőbbé tegye a gregoriánt azoknak, akik most ismerkednek vele, betekintést nyújtson gregorián ének spiritualitásába, éneklésének megközelítésébe, továbbélésébe az evangélikus liturgiában, valamint a Nyugat-Európában folyó gregorián kutatásokba. A múlt század közepétől ugyanis a gregorián éneket kutató szakemberek, egyre inkább a kódexekben található legősibb jelek szerepére irányították figyelmüket. Az így kialakult gregorián szemiológia – amit ma már Európa legtöbb egyházzenét tanító egyetemén oktatnak – mostanra a gregorián előadásmód meghatározó tényezőjévé vált. Az előadások ennek megismerésében is segítenek.

A VII. Váci Nemzetközi Gregorián Fesztiválra érkezők több napon keresztül merítkezhetnek az énekhang szépségében, a legszentebb ének által. Találkozhatnak és táplálkozhatnak Isten énekelt Igéjével. Részesülhetnek ennek az éneknek csodálatos, vonzó és átalakító erejében, és megérinthetik a belső tisztaságnak, örömmel, összeszedettségnek és emelkedettségnek azt a sajátos állapotát, amit csak a gregorián ének képes létrehozni.

DELEGÁLT PROGRAMOK

JÚLIUS 6. CSÜTÖRTÖK

Budapest Szt. Mihály templom 1056 Budapest Váci utca. 47.

19:00 Koncert

Schola Antiqua (Spanyolország) – Juan Carlos Asensio Palacios
Schola Gregoriana Maynooth (Írország) – Darina McCarthy
Schola Gregoriana PIMS (Olaszország) – Franz Karl Prassl

JÚLIUS 7. PÉNTEK

Zebegény Katolikus templom 2627 Zebegény Petőfi tér 5.

18:00 Koncert

Schola Resupina (Ausztria) – Isabell Köstler
Schola Gregoriana Assisiensis (Olaszország) – P. Maurizio Verde OFM

Budapest Jézus Szíve templom 1085 Budapest Mária utca 25.

19:00 Gregorián szentmise

19:30 Koncert

Pueri Cantores of Daegu (Dél-Korea) – Sr. Catharina Kim

Consortium Vocale Oslo (Norvégia) – Alexander Marcus Schweitzer

JÚLIUS 8. SZOMBAT

Szentendre Evangélikus templom 2000 Szentendre Bükkös part 2.

19:00 Koncert

Pueri Cantores of Daegu (Dél-Korea) – Sr. Catharina Kim
Schola Gregoriana PIMS (Olaszország) – Franz Karl Prassl

Gödöllő Premontrei Kápolna 2100 Gödöllő Fácán sor

19:00 Koncert

Voces Gregoriana Cassovienses (Szlovákia) – Jan Velbaczký
Capella Gregoriana (Japán) – Veronika Hashimoto
Schola Cantorum (Németország) – Stephan Zippe

Felsőgöd Katolikus templom 2132 Felsőgöd Bozóky György tér

19:00 Koncert

Gloria Dei – Homo Vivens (Szlovákia) – Gloria Braunsteiner
Schola Minor (Szlovákia) – Sylvia Urdova
Verbum Domini (Szlovákia) – Gloria Braunsteiner

VÁCI PROGRAMOK

2017. JÚLIUS 6. CSÜTÖRTÖK

- 10:30 Veni Creator és ünnepi megnyitó gregorián szentmise – Barátok temploma**
A szentmisét bemutatja Dr. Beer Miklós váci megyés püspök
Orgonál Harmath Dénes
Közös ének: IV. mise, Veni creator, Jesu dulcis memoria
- 12:00 Sexta (1) – Barátok temploma**
Énekes szolgálatot végez a Schola Sancti Pauli (Magyarország)
- 15:00 Nona (2) – Piaristák temploma**
Énekes szolgálatot végez a Schola Cantate et Iubilata (Magyarország)
- 15:30 Előadás (A) – Credo Ház (Kossuth tér 4.)**
Barsi Balázs OFM: A gregorián ének lelkisége (magyar nyelven)
- 17:00 Előadás (B) – Credo Ház (Kossuth tér 4.)**
Dr. Sztankó Attila: Neumák, jel és értelmezés (magyar nyelven)
- 17:30 Előadás (C) – Credo Ház (Kossuth tér 4.)**
Dr. Fodor Gabriella: Liturgiák Könyve – a Codex Calixtinus gregorián repertoárja (magyar nyelven)
- 19:30 Koncert I – Fehérek temploma**
Schola Gregoriana Budapestinensis (Magyarország) – Béres György
DOMINICA PRIMA ADVENTUS Advent 1. vasárnapja
Pueri Cantores of Daegu (Dél-Korea) – Sr. Catharina Kim
DOMINICA SECUNDA ADVENTUS
Advent 2. vasárnapja
Schola Cantate et Iubilata (Magyarország) – Sapszon Ferenc
DOMINICA TERTIA ADVENTUS Advent 3. vasárnapja
- 21:00 Matutinum (3) – Piaristák temploma**
Énekes szolgálatot végeznek a Gödöllői Premontrei Szerzetesek (Magyarország)

2017. JÚLIUS 7. PÉNTEK

- 09:00 Laudes (4) – Piaristák temploma**
Énekes szolgálatot végez a Schola Gregoriana Assisiensis (Olaszország)
- 10:00 Előadás (D) – Piarista Gimnázium Díszterme**
(Konstantin tér 6.)
Prof. Dr. Stephan Zippe: A gregorián ének megszólaltatása szemiotológia nélkül és a szemiotológia ismeretében (német és magyar nyelven)
- 11:00 Előadás (E) – Piarista Gimnázium Díszterme**
(Konstantin tér 6.)
Dr. Ferenczi Ilona: A gregorián ének az evangélikus liturgiában (magyar és német nyelven)
- 12:15 Sexta (5) – Piaristák temploma**
Énekes szolgálatot végez a Schola Gregoriana Budapestinensis (Magyarország)
- 15:00 Előadás (F) – Piarista Gimnázium Díszterme**
(Konstantin tér 6.)
Sapszon Ferenc: Szempontok a gregorián ének megszólaltatásához (magyar nyelven)
- 16:30 Koncert II – Barátok temploma**
Schola Gregoriana Maynooth (Írország) – Darina McCarthy
DOMINICA QUARTA ADVENTUS Advent 4. vasárnapja
Schola Cantorum (Németország) – Stephan Zippe
IN NATIVITATE DOMINI AD MISSAM IN VIGILIA
Karácsony vigíliája
Voces Gregoriana Cassovienses (Szlovákia) – Jan Velbaczy
IN NATIVITATE DOMINI AD MISSAM IN NOCTE
Éjféli mise
- 19:30 Koncert III – Fehérek temploma**
Schola Antiqua (Spanyolország) – Juan Carlos Asensio Palacios
IN NATIVITATE DOMINI AD MISSAM IN ARORA

Pásztorok miséje
Schola Gregoriana PIMS (Olaszország) – Franz Karl Prassl
IN NATIVITATE DOMINI AD MISSAM IN DIE
Karácsony ünnepi mise
Capella Gregoriana (Japán) – Veronika Hashimoto
SANCTE FAMILIAE IESU, MARIA ET IOSEPH A
Szent Család ünnepe

2017. JÚLIUS 8. SZOMBAT

- 09:30 Laudes (6) – Piaristák temploma**
Énekes szolgálatot végez a Schola Academica (Magyarország)
- 12:00 Sexta (7) – Barátok temploma**
Énekes szolgálatot végez a Consortium Vocale Oslo (Norvégia)
- 12:15 Koncert IV – Barátok temploma**
Schola Gregoriana Assisiensis (Olaszország) – P. Maurizio Verde OFM
SOLLEMNITAS SANCTAE DEI GENETRICIS MARIAE
Szűz Mária, Isten anyja
Schola Resupina (Ausztria) – Isabella Köstler
DOMINICA SECUNDA POST NATIVITAM
Karácsony utáni 2. vasárnap
Exsultate Cantores (Magyarország) – Tóth Márton
IN EPIPHANIA DOMINI Vízkereszt ünnepe
- 16:00 Flashmob** a város különböző helyszínein (kiállításokon, Fehérek temploma előtt, stb.)
- 18:00 Vesperas (8) – Evangélikus templom**
Énekes szolgálatot végez a Budafoki Református Egyházközség Kántorátusa (Magyarország)
- 19:30 Koncert V – Dóm**
1. rész Schola Cantate et Iubilata (Magyarország) – Sapszon Ferenc
IN BAPTISMATE DOMINI Urunk megkeresztelkedése
Consortium Vocale Oslo (Norvégia) – Alexander Marcus Schweitzer
IN PRAESENTATIONE DOMINI Urunk bemutatása, Gyertyaszentelő Boldogasszony
2. rész A gregorián ének a többszólamúságban
Schola Gregoriana Maynooth (Írország) – Darina McCarthy
Schola Academica (Magyarország)
– Héja Benedek, Merczel György, Mizsei Zoltán
Cantate, Iubilata et Exsultate Cantores (Magyarország)
– Sapszon Ferenc

2017. JÚLIUS 9. VASÁRNAP

- 08:30 Tertia (9) – Piaristák temploma**
Énekes szolgálatot végez az Exsultate Cantores (Magyarország)
- 09:00 Koncert VI – Piarista Gimnázium Díszterme**
Váci Székesegyházi Kórusiskola Gaudia Scholája és a Schola Gregoriana Vaciensis (Vác)
– Verbay Zsuzsanna és Verbay Zsolt
Schola Veritas (Szolnok) – Szabóné Polgár Edit
Schola Gregoriana Diosdiensis (Diósd) – Sirákné Kemény Kinga
Szent Ignác Jezsuita Szakkollégium Scholája (Budapest)
– Ruthner Judith
Gaudium Carminis (Isaszeg) – Surmann Mária
Schola Sancti Pauli (Pécs) – Fodor Gabriella
- 11:30 Ünnepi záró gregorián szentmise, Te Deum**
A szentmisét bemutatja Dr. Ternyák Csaba egri érsek
Orgonál: Horváth Márton Levente
Közös ének: XI. mise, I. Credo
DOMINICA XIV IN TEMPORE PER ANNUM
Évközi XIV. vasárnap

www.gregoriantarsasag.hu